

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Cap. I. De natura feudorum, variate, acquisitione, deque rebus, quæ dari, personis, quæ dare, & quibus dari possit feudum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Deo & sanctis pro remedio animarum suarum obtulerunt & consecrarunt ab hoc ecclesie servitio commutationis commercio abstracti, in servitum secularem seu laicorum redigantur. Pro ut hæc statuuntur & dicuntur, c. *mancipia. c. injustum. h. t. & can. injustum, caus. 12. quest. 2.* Nihilominus tamen etiam servos ecclesie fugitivos, sicut SS. Canones permittunt distrahi & vendi (intellige, dum extra fugam sunt; secus enim est, quamdiu in fuga sunt, ut Gl. in c. 4. h. t. v. *fugitivos.*) etiam secularibus, ut constat ex *cit. c. 4. & cit. can. cum injustum*; ita etiam à potiore permittunt eos permutari cum servis seclariis. De cætero dixi: modò permutatio illa bonorum ecclesiasticorum fiat ex rationabili causa: qualis in specie assignatur & statuitur in *c. si Princeps. h. t.* desumpto ex *auth. de non alien. aut permut. reb. eccles. col. 2. §. ut autem lex.* Si Princeps ex rationabili causa petat & offerat talem commutationem bonorum suorum, dum ea sunt æqualis valoris, cum bonis ecclesie; ob necessitatem aut majorem commoditatem suam, volens v. gr. ampliare palatium suum, construere hortum, ædificare munitionem seu castrum ad verius hostium incursum in loco, ubi ecclesia habet agros suos vel prædium; tunc enim licita est talis permutatio. Pirh. *h. t. num. 6.* Muller. *ad Struv. h. t. thes. 19. lit. e. citatis Paris. vol. 4. conf. 141. num. 29.* Vivian. *in ration. juris Pontif. h. t. c. 1.* Afflict. *decif. 17.* idque, etiam si ecclesia exinde non perciperet majorem utilitatem, modò tamen

etiam inde non incurrat notabile damnum; adhibitis tamen & in hoc casu juris solemnitatibus, ut Pirh. *h. t. num. 6.* cum Jo. And. *h. t. num. 3.* item Muller. *loc. cit.* contra Host. Cujus dispositionis hæc est ratio, quòd merita Principis erga ecclesiam, & honor ipsi debitus exigere videatur, ut justæ ejus petitioni satisfiat, quantum sine ecclesie incommodo seu damno fieri potest. Quamvis autem aliàs in jure nomine Principis veniat solus Imperator & Rex, aliisvè, nullum superiorem agnoscens, posse tamen hoc extendi ad alios magnos ecclesie patronos & fundatores; eò quòd, cum talis permutatio non sit coacta, sed petita ex rationabili causa, nec cedat in damnum ecclesie, fiatque propter honorem patroni valde potentis, & ad majorem ejus benevolentiam conciliandam, hoc ipso sit utilis ecclesie, censet cum Laym. *loc. cit. thes. 75.* Pirh. *h. t. num. 7.* quamvis, ut iidem, in hoc casu non sit adhuc sufficiens causa vendendi, nisi Princeps, cui sit venditio, se obliget, quòd pretio constituto aliam rem ecclesie utilioiorem, vel saltem æquè commodam, velit comparare juxta *c. sine exceptione, caus. 12. quest. 2.*

Quest. 393. Quid dicendum de permutatione beneficiorum ecclesiasticorum?

R Esp. Hanc materiam exactè à me tractatam in *Foro benefic. part. 3. à quest. 815. ad qu. 876.* inclusivè, quò lectorem remitto.

TITULUS XX.

De Feudis.

CAPUT PRIMUM.

De

Feudorum Natura, Varietate, Acquisitione, deque Rebus, quæ dari, Personis quæ dare, & quibus dari possit Feudum.

Quest. 394. Quid sit feudum?

R Esp. Feudum (desumpto rectiùs hoc nomine à fide & fidelitate, quæ vassallus obstringitur domino directo & origine ejus probabiliùs deducta à Longobardis Italiam diu occupantibus, ut videre est apud Fachin. *l. 7. c. 1.* Harprecht. *ad Clar. §. feudum. quest. 1. num. 11.* & alios,) acceptum pro ipso contractu feudali strictè tali, (dum aliàs interdum sumitur pro jure, quod ex tali contractu vassallo nascitur, aut pro ipsa re, quæ in feudum datur,) sic bene & explicatiùs definitur apud Clarum, *l. 4. sentent. §. feudum. quest. 4.* Zafium *in epitom. feudal. p. 1. num. 3.* Rosenth. *tr. de feud. c. 1. conclus. 3.* Less. *l. 2. de just. c. 24. n. 5.* quòd sit concessio benevola & perpetua rei immobilis vel ei æquivalentis, quò ad translationem domini utilitatis, proprietate illius retenta, sub onere fidelitatis & exhibitionis obsequii & servitii personalis.

2. Dicitur primò: *concessio*, potiùs quam donatio; ubi enim dominus uteretur verbo *donamus* vel simili importante liberam donationem, censenda erit donatio, & non feudalis concessio. Clar. *loc. cit. quest. 17.* cum Oldrad. *conf. 159. n. 3. & c.* cum à proprietate verborum non sit recedendum, & beneficia Principum amplianda; benevola tamen seu liberalis & gratuita, dum *l. 2. feudor. tit. 25.* & alibi passim vocatur beneficium; & quia sit plerumque gratis; dum neque pretio acquiritur, neque etiam pro eo obtento quicquàm solvitur per modum canonis in recognitionem domini directi, uti contingit in emphyteusi; à qua proinde per hoc posterius distinguitur, uti & per prius à feudo, quòd dicitur emptitium, de quo, *l. 1. feud. tit. 20.* etsi per hoc rationem beneficii non omnino amittat, ut Rosenth. *loc. cit. num. 2. & 3.* Haunold. *de f. & f. Tom. 3. tr. 9. num. 585.*

3. Dicitur secundò: *perpetua*: dum enim constituantur quandoque feuda ad certum tempus aut ad vitam illius, cui conceduntur, qua expirante extin-

extin-

extinguuntur, & hinc personalia dicuntur; de quorum aliquibus, *l. 1. feud. tit. 2.* in hoc à natura feudi propriè talis degenerant. *Zaf. loc. cit. p. 2. à num. 4. Pirh. h. t. num. 1.*

4. Dicitur tertio: *rei immobilis*: res siquidem mobiles per se & separatè ab immobilibus. V. g. pecunia & res aliæ fungibiles in feudum dari nequeunt, pro ut sumitur à sensu contrario ex *l. 2. feud. tit. 1. §. sciendum*; ex ea etiam ratione, quòd in iis dominium directum ab utili separari nequit, dum vel usu consumuntur, si res sint fungibiles, & vel sic proprietates seu dominia directum rei, quòd penes dominum remanere debet, extinguitur; vel, si servari possunt, nullam præstant utilitatem; ita *Pirh. h. t. num. 1. cum Zafio loc. cit. p. 4. num. 21.* Nomine verò rerum immobilium veniunt agri, fundi, sylvæ, stagna, fluvii, prædia, castra, civitates, territoria, Ducatus, Comitatus &c. item fundo coherentia, ut arbores, ædificia, quin & fructus pendentes, *cit. §. sciendum.* juncta *Gl. ibid. v. coherentibus*; utpote quæ pars fundi censentur, *l. fructus. ff. de rei vindic.* Item jura incorporea, ut sunt jurisdictio, servitutes, jus pascendi, venandi, lignandi, decimandi, &c. quæ immobilibus annumerantur. *Arg. l. fin. §. fin. C. de præscript. long. tempor.* & hinc in feudum dari possunt, ut *Rofenth. loc. cit. c. 4. conclus. 3. 4. 5. Pirh. loc. cit. Muller. in Struv. ff. de divis. rer. th. 86. lit. v. citans Schrad. de feud. p. 3. c. 2. num. 55. & c. 4. num. 3.* Idque five veniant per se, five ut adherentia prædio, castro, &c. idem est de censibus & redditibus annuis, utpote qui & ipsi inter immobilia à jure censentur, *Clem. exivi. de V. S.* & tanquam iis æquivalentia in feudum dari possunt. *Zaf. loc. cit. num. 9. Pirh. loc. cit.*

5. Dicitur quarto: *quò ad translationem domini utilis*; intellige, in feudatarium, qui & vasallus dicitur, dominio proprietatis apud dominium directum, seu concedentem rem in feudum, permanente: in quo convenit cum emphyteusi; differt ab usufructu, vi cujus nullum dominium transfertur in usufructuarium, sed solum commoditas percipiendi fructus. His non obstante, quòd dicitur, *l. 2. feud. tit. 23. in fine*; cum ibi usufructus non accipiatur strictè pro servitute personali, quæ morte usufructuarii extinguitur, sed pro ipso jure utilitatis percipiendæ, quòd etiam ad hæredes transit.

6. Dicitur denique: *sub onere fidelitatis & obsequii seu servitii*: in quo præcipuè differt ab emphyteusi, utpote vi cujus præcisè neque fidelitatem, neque obsequium ullum præter solutionem canonis debet domino. Estque hæc præcipua feudatarii obligatio, ut sit domino directo fidelis, nihil contra eum honoremque illius machinando; sed potius eum defendendo. Estque hæc obligatio fidelitatis de substantia feudi, ita, ut etiam nullatenus valeat pactum, quo expressè ea remittitur, & convenitur, ne pro feudo ad exhibendam domino fidelitatem obligetur. *Wiestn. h. t. num. 5. citans Schrad. de feud. p. 2. c. 2. à n. 25.* Quidquid sit de eo, an juramentum desuper præstandum ei remitti possit. Præstandum insuper eidem servitium & obsequium aliquòd, etiam si nulla de eo præstando mentio facta in investitura; cum sit ex illis, quæ naturaliter insunt, adeoque, si sint omnia, subintelligantur tamen, & pro expressis habeantur. *Arg. l. 5. ff. de reb. cred.* quòd in quo consistat dicitur infra, ita ut, si ab omni obsequio absolvatur, (pro ut fieri posse ex conventionione

ait *Wiestn. citato l. 2. feud. tit. 104. Schrad. p. 6. c. 6. num. 37. Rofenth. c. 8. concl. 8. num. 2.*) & sit, ut vocant feudum francum, non sit feudum propriè tale, ut communiter AA. testè *Reiffenst. h. t. num. 19.*

Quæst. 395. Quotuplex sit feudum?

1. **R**esp. primò: Feudum strictè & propriè tale, seu retinens rationem veram feudi quòd ad utrumque divisionis membrum & omnia substantialia jam explicata, nullo statuto aut consuetudine immutata, quòd & rectum dicitur, dividitur primò in feudum ecclesiasticum & sæculare. In qua divisione explicanda non conveniunt AA. dum aliqui asserunt, feudum ecclesiasticum esse, quòd datur ab ecclesia, five laico five ecclesiastico. Item quòd datur ecclesiæ, five à laico, five à clerico. Sæculare, quòd à laico conceditur laico; pro qua sententia citatur *Schrad. de feud. p. 2. c. 3. n. 17.* & à *Pirh. Azor. & Rofenth.* Alii sentiunt, ad dignoscendum, utrum sit feudum ecclesiasticum, an sæculare, attendendam primam causam feudi; ita ut, si ecclesia teneat aliquid in feudum primitus sibi concessum à laico, illud sit laicum, maneatque tale, si ecclesia postmodum concedat alteri etiam clerico, & vasallus tunc quidem dicitur ecclesiæ, non tamen ecclesiasticus, sed sæcularis, ecclesiæque seu ejus Prælatus cognoscat de tali feudo, non ut ecclesia vel ut Prælatus ecclesiæ, sed simpliciter ut domina vel dominus feudi, sitque jurisdictio ecclesiæ in vasallum ejusque subditos non ecclesiastica, sed sæcularis. E contra, si feudum originetur ab ecclesia, concessum ab ea etiam laico, feudum erit ecclesiasticum, & jurisdictio etiam erit ecclesiastica, & si appellandum, appellandum ad Judicem superiorem ecclesiasticum; ita *Pirh. h. t. n. 3. §. dividitur tertio.* citans pro hac sententia *Fagn. in c. utrumque. de for. compet. num. 29.* & *Abb. Rectius mihi sentire videntur alii, illud feudum solum habendum pro ecclesiastico, quòd ab ecclesia seu ejus Prælato de bonis ecclesiasticis seu ad ecclesiam monasteriumve spectantibus; illud pro sæculari, quòd à Principe aliove domino sæculari, aut etiam à Prælato ecclesiastico ex bonis patrimonialibus & sæcularibus constituitur; ita ut ad dignoscendum, num feudum sit ecclesiasticum, an sæculare, non tam spectetur persona concedentis feudum, quàm res ipsa seu bona in feudum data; num illa sint sæcularia, an ecclesiastica. Ita absolute tenent, *Wiestn. h. t. n. 10.* citans pro se *Fagn. & Rofenth. c. 2. concl. 5. Engels h. t. num. 9.* item *Reiffenst. h. t. num. 15.* citans *Bocer. de qual. & differ. feudor. c. 2. Vultej. l. 1. c. 8. num. 19.* & *Azor. l. 10. c. 2.* Illud tamen bene notat *Reiffenst. num. 17.* quòd etsi res sæcularis concessa ecclesiæ sit feudum sæculare; ubi tamen ob delictum vel infidelitatem Prælati amittitur, & ad dominum directum redit, quamdiu vivit Prælatus delinquens, eo tamen mortuo redeat ad ecclesiam; quia delictum Prælati non debet nocere ecclesiæ; pro quo citat textum *l. 2. feud. tit. 40.**

2. Dividitur secundo in novum & antiquum. Novum est, quòd initium ducit à persona vasalli, ad quem non vi successione, seu nullis aliis intermediis, sed primò & immediatè ab ipso domino conceditur, aut præscriptione acquiritur. Antiquum, quòd jam prius ab aliquo ascendente acquiritur & possessum per successione ad aliquem pervenit. *Clarus §. feudum, quæst. 8. num. 1. Zaf. in epit. feud. p. 2. num. 6. Pirh. h. t. n. 3. Wiestn.*

num.

num. 15. Engels *h. tit. num. 7.* Reiffenst. *num. 11.* Antiquum alicui subdistinguitur in proprie antiquum seu avitum, quod ab aliquo ascendentium ultra quartum gradum v.g. à tritavo jam acquisitum; & paternum, quod ab aliquo ascendentium intra, non ultra quartum gradum, puta, à patre, avo, proavo, abavo primitus obtentum. Verùm hæc distinctio hodierno jure non attenditur, dum feudum avitum & paternum ad effectus juris ferè promiscuè & pro eodem sumuntur, ut AA. citati aliique recentiores, ut videre est, *l. 2. feud. tit. 11. §. his verò.* Ad quæstionem, an dum vasallus incidit in privationem feudi, quod erat antiquum, & dein ei remissâ culpâ à domino, restituitur, feudum remaneat antiquum, an verò sit novum, bene respondet Clar. *§. feudum. quæst. 8. num. 6.* remansurum antiquum, nisi sententia privationis jam lata, vel etiam culpa vasalli esset talis, ob quam vasallus ipso jure amisisset feudum. Per hoc verò, quod habens feudum antiquum, accipiat investituram tanquam de novo, etsi respectu domini & vasalli censeretur possit, feudum mutasse naturam, & evasisse novum, non tamen respectu agnatorum aliorumve primitus in investitura vasatorum, quibus jam jus quæsitum, cui per talem novam investituram præjudicari non potuit. Ita cum Baldo, Clarus, *loc. cit. quæst. 8. num. 5.* vide etiam Gail. *l. 2. obs. 49. num. 9.* ubi, quod talis mutatio feudi antiqui in novum fieri possit, accedente consensu agnatorum. Si tamen Princeps alicuius habens absolute disponere de feudo, investiendo aliquem de feudo in investitura diceret, se conferre illud jure feudi antiqui, quale non erat, censendum jam esse tale in vi talis absolute voluntatis Principis, citatis pluribus tanquam veriore & communiorem tenet Clar. *loc. cit. num. 2.* quem vide; vide tamen etiam Gail. *loc. cit. num. 1.* De cætero notabilis in pluribus in ordine ad diversos effectus est differentia inter feudum novum & antiquum; dum primò in feudo novo succedunt soli descendentes, filii, nepotes, pronepotes, &c. quibus deficientibus, feudum ad collaterales non transit, sed ad dominum directum revertitur. Gail. *l. 2. obs. 50. n. 2.* Wiestn. *loc. cit.* Reiffenst. *num. 13.* Arg. *l. 1. feud. tit. 8. §. filia.* In feudo verò antiquo, vasallo sine liberis & ab his directè descendantibus, succedunt etiam fratres aliique collaterales, modò à primo acquirente descendant. Secundò, vasallo renunciantem, vel sine consensu domini alienante feudum novum, illud revertitur ad dominum; si verò sit antiquum, devolvitur ad proximos agnatos; eò quod his ex antiquis investituris in tali feudo sit jus quæsitum, cui vasallus ille renunciatus aut alienans non potuit præjudicare. Wiestn. *loc. cit.* citatis *l. 1. tit. 8. §. 1.* & Haunold. *Tom. 3. de 7. §. 7. n. 9. num. 596. & 599.* Tertio, quod patre intra annum, quo feudi renovationem petere debuisset, mortuo, filius in feudo novo succedens non habeat integrum annum, sed tantum residuum illud anni, quod patri defuncto supererat; succedenti verò in feudo aliquo, vasallo ultimo mortuo intra annum, concedatur integer annus ad petendam dictam renovationem; eò quod in feudo novo filius representet personam patris; in feudo autem antiquo successor, non ex persona defuncti, sed jure proprio per primum acquirentem sibi competentem veniat. Reiffenst. *num. 14.* citatis Gail. *l. 2. obs. 50. num. 10.* & Zafio.

3. Tertio dividitur feudum in hæreditarium, gentilitium & mixtum ex utroque. Hæreditarium

germanice Erb-*Lehn.* Dicitur, quod constitutum est alicui simpliciter & absolute pro eo & omnibus seu quibuscunque ejus hæredibus; adeoque ad succedendum in eo sufficit esse hæredem, sive ab intestato, sive ex testamento, sive sit agnatus, sive extraneus, sive mas, sive femina. Clar. *loc. cit. quæst. 9. num. 2.* Fachin. *l. 7. c. 6.* Pirh. *h. t. n. 3.* Wiestn. *num. 16.* Reiffenst. *num. 24.* Ubi tamen in investitura omittitur *ad quibuscunque*, & diceretur simpliciter: concedo feudum pro te & hæredibus: non censeretur feudum hæreditarium, sed gentilitium; adeoque in eo non succedere feminas, multoque minù extraneos, volunt Clar. *quæst. 83. num. 2.* dicens communem & citans pro ea Paris. *conf. 2. num. 23. l. 1.* Socin. Jun. *conf. 108. num. 6. l. 2.* & plures alios. Item Fachin. *loc. cit. c. 3.* Bald. Decius. Gail. Pistor. quos citat & sequitur Reiffenst. *num. 25.* eò quod licet *ad hæres* aliàs significet universaliter & promiscuè quemcunque hæredem. Arg. *pr. Inst. de hæred. qual. & different.* in materia tamen feudali per specialem consuetudinem hoc nomine simpliciter prolato veniant soli masculi ex legitimo matrimonio à primo feudum acquirente descendentes juxta *l. 1. feud. tit. 8. & l. 2. tit. 23. & 50.* Ad feudum hæreditarium nihilominus refert Clar. *quæst. 9. num. 6.* citatis aliis illud, quod simpliciter concessum, nulla facta mentione, nec filiorum, nec hæredum, atque illud non esse personale, sed transire ad hæredes, eos scilicet, qui ex natura feudi succedunt, (quales non sunt hæredes extranei,) adeoque se habere, ac si expressè concessum pro se & filiis suis masculis tantum. Et hæc ex ea ratione, quod beneficia Principum regulariter sint interpretanda latissime, ac præsertim, ubi talis interpretatio congruit naturæ rerum, de quibus agitur, uti contingit in præsentibus, dum ea congruit naturæ feudi propriissimè talis. Idem tradit Gail. *l. 2. obs. 154. num. 8.* contrarium dicente Myning. *cent. 4. obs. 2.* in dubio tamen, ubi non apparet, quomodo sonet investitura, aut eâ deperditâ, feudum non præsumi hæreditarium, sed ex pacto & providentia. Feudum gentilitium (quod & dicitur familiare & ex pacto & providentia, germanicè *Stammens-Lehn*;) illud est, quod concessum alicui pro se & suis filiis seu liberis, nulla facta mentione hæredum. Ad quod obtinendum sufficit esse filium vel descendantem à primo acquirente, etsi hæres non sit; quia ordinariè concedatur in favorem & conservationem familiæ. In eo non succedere feminas esseque propriissimè feudum, & tale semper præsumi, ubi aliud ex investitura vel speciali pacto non indicatur, Arg. *l. 2. feud. tit. 2.* ait Reiffenst. *h. t. num. 22.* citatis Boccr. *de qual. & differ. feud. c. 5. num. 36.* & Vultej. *de feud. c. 8. num. 32.* Mixtum dicitur, quod neque simpliciter hæreditarium, neque gentilitium est, sed participat aliquid ex utroque, concessum nimirum alicui pro se & filiis & hæredibus suis; adeoque requiritur, ut in eo succedens sit simul filius & hæres, sive ut in eo jus sanguinis seu agnationis & jus hæreditarium concurrant. Clar. *loc. cit. qu. 9. num. 4.* Pirh. *cit. num. 3.* Wiestn. *num. 10.* Engels *h. t. num. 8.* quamvis, ut ait Pirh. Rosenth. *c. 2. num. 49.* feudum mixtum non agnoscat

4. Dividitur quartò in masculinum & femininum. Masculinum, quod ad solos mares transit. Femininum, germanicè *Kunckel-Lehn.* quod non pariformiter ab omnibus explicatur. Alii enim volunt illud esse, in quo ex speciali institutione & pacto etiam feminæ succedere possunt, (unde &

pro-

promissum appellari solet,) saltem masculis deficientibus, ita ut, quamdiu masculus superstes est, nulla femina, etsi propinquior, admittatur juxta expressum textum, *l. 1. feud. tit. 8. § 1. 2. tit. 30.* Alii requirunt ad feudum femininum propriè tale, ut originem trahat à femina, seu sit primitus collatum feminae; eò quòd dominus hoc ipso videatur feminas ad succedendum habilitasse, etsi in investitura nulla femininarum facta mentio; & ita cum communiore sentiunt Schrad. *de feud. p. 2. c. 4. num. 11.* Rosenth. *c. 7. concl. 25. num. 2.* Wiestn. *h. t. num. 14.* Quòd feudum sic explicatum, etsi dicatur femininum propriè ad distinctionem priore modo explicati, dici tamen tam hoc quàm illud feudum impropiè; cum natura feudi propriè dicti sit, in quo soli masculi succedunt, asserit Reiffenst. *num. 28.* ubi etiam, quòd in feudo femineo tam priori quàm posteriori modo explicato non succedant feminae, nisi masculis deficientibus juxta citatos textus.

5. Dividitur quintò in nobile & ignobile seu plebeium. Nobile est, quod accipientem nobilitatem ex dantis potestate & voluntate, dum nimirum conferens habet potestatem & voluntatem per hoc nobilitandi, & hanc in investitura exprimit. Vel etiam, ut Wiestn. *h. t. num. 11.* eum, qui jam erat nobilis, nobilem ostendit, dum tale feudum non nisi nobilibus conferri solet. Ignobile est, quod ex defectu potestatis vel voluntatis in concedente nullam nobilitatem confert, aut etiam significat, dum aliis etiam plebeis confertur. Wiestn. *loc. cit.* citans Rosenth. *c. 2. concl. 2.* Reiffenst. *num. 18.* citans Vultej. *de feud. c. 8. à num. 9.* Arg. *l. 2. feud. tit. 10. § 53.* Subdividitur feudum nobile in regale, germanicè dictum *Sahnen-Wehn* eò quòd investitura mediante vexillo tradatur; estque illud, quod ab Imperatore aliove simili Principe non recognoscente superiorem cum jure regalium, seu omni jure, quo utitur talis Princeps in suo regno, exceptis solùm iis, quæ in signum supræmæ potestatis sunt reservata, confertur. Talia feuda in Imperio Romano sunt Electoratus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, &c. Et in non regale, quale est, quod jure dicta regalia annexa non habet, quo quidem persona illud recipiens nobilitatur, absque tamen eo, quòd jura regalia simul ei conferantur. Ita ferè Vultej. *loc. cit. c. 8. num. 10.* Schrad. *loc. cit. c. 3. num. 3.* Haunold. *loc. cit. tr. 9. num. 608.* Engels *h. t. num. 10.* Wiestn. *num. 12.* Reiffenst. *num. 19.* Arg. *l. 1. feud. tit. 14.*

6. Dividitur sextò in ligium & non ligium. Ligium à ligando seu liga, hoc est, confederatione sic dictum, sic melius explicari videtur, quod à supremo aliquo Principe eo pacto conceditur, ut vasallus juratò sibi fidelitatem contra quemcumque alium, seu nemine excepto (nisi fortè summo Pontifice, utpote contra quem nullum fidelitatis juramentum fieri possit, ut Reiffenst. *h. t. num. 20.*) promittat, ac insuper suam personam, & consequenter omnia sua bona, etiam non feudalia, seu allodialia ei submittat. Ita expressè Clar. *§. feudum. quest. 11. num. 1.* citans Curtium Jun. *de feud. p. 1. quest. 8. vers. quindò ex hoc.* & ex eo Wiestn. *h. t. num. 13.* citans insuper Rosenth. *c. 2. conclus. 3. à num. 2.* Unde jam sequitur, ut idem Clar. citans pro hoc Gl. communiter, ut ait, receptam in *Clem. pastoralis. de re judicata. v. homo ligus.* non posse aliquem esse ligium duorum do-

R. P. Lestr. Jur. Can. Lib. III,

minorum, seu habere feuda ligia à diversis dominis; cum impossibile sit duobus promittere fidelitatem contra quemcumque, etiam eum, à quo simile feudum habet; hoc ipso enim, quo promittit fidelitatem uni contra quemcumque, jam alteri promittere eam nequit. Feudum verò non ligium, vi cujus vasallus jurat simpliciter domino fidelitatem non contra quemcumque, etiam eum, à quo simile feudum aliud habet, aut habiturus est, sed eo excepto, ita ut quis utriusque fidelitatem præstare possit, & sic simul habere plura feuda non ligia. Wiestn. Reiffenst. *LL. cit. juxta l. 2. feud. tit. 7. in pr. tit. 28. § 55. in fine.*

7. Resp. secundo: Feudum divisione minùs strictè tali, utpote in qua unum ejus membrum deficit à ratione feudi propriè talis, primò aliud dicitur francum seu liberum, dum vasallus ad nullum servitium domino præstandum, sed ad solam fidelitatem obligatur. Quæta feuda, quæ etiam privatis civibus conceduntur, in Germania sunt frequentiora & pleraque teste Schrad. *c. 4. num. 8.* apud Wiestn. *num. 13.* aliud non francum, in quo saltem ad aliquod servitium obligatur, *l. 2. feud. tit. 23.* Secundo aliud est reale, quod cum primo acquirente non extinguitur, sed ad alios transit. Aliud personale, quod non transit ad alium, sed cum primo acquirente extinguitur; adeoque in eo deficit conditio ad naturam feudi propriè talis requisita. Azor. *l. 10. de feud. c. 2. quest. 5.* Reiffenst. *h. t. num. 20.* Personale rursus aliud de Camera, dum aliquid ex arario vel fisco domini directi conceditur alicui pro sustentatione ad vitam illius. Aliud dicitur de cavena, dum taliter conceditur alicui ad dies vitæ aliudve certum tempus ex cella, horreo penuario domini. Rosenth. *c. 7. conclus. 30.* De utroque hoc feudo fit mentio, *l. 2. feud. tit. 1.* Item aliud dicitur feudum guardiæ, quod datur alicui ad dies vitæ aliudve certum tempus sub onere, ut castrum, domum, territorium custodiat & tueri juvet. Aliud Gastaldiæ, quod datur alicui, ut domum aut rem domini gubernet, administret, procuret. De utroque fit mentio, *l. 1. tit. 2.* Est & aliud feudum personale dictum soldatæ, quod est certa quantitas annua pecuniæ, vini vel frumenti data sub obligatione fidelitatis & servitorum, cujus præstatio tam per mortem vasalli quam accipientis extinguitur. Tertio feudum aliud est emptitium, quod pretio comparatur, quod fieri quotidie, dum castra passim emuntur cum mixto & mero imperio, cum Zasio *de feud. p. 12. vers. 3.* Baldo & communi aliorum, & tanquam notissima consuetudine receptum astringit Clar. *loc. cit. qu. 16.* & licet subdat Clar. non habere naturam propriè feudi: quia non est gratuitum, dicit tamen esse verum feudum regulandum secundum omnes leges & consuetudines feudorum cum Molin. *de consuetud. Paris. feud. §. 30. num. 110.* & juxta communem feudalistarum. Et in hoc feudo succedere feminas, etsi earum in investitura non sit facta mentio, affirmant Gail. Mynsing. & alii apud Reiffenst. *num. 34.* negant cum Rosenth. *in synopi feud. c. 7. conclus. 34.* alii. Verùm quia neutra harum sententiarum clarè deduci potest ex libris feudorum, standum in hoc consuetudini locorum particularium, dum jus feudale potissimum

ex usu & moribus compilatum, asserit Reiffenst. *loc. cit.* Aliud est gratuitum. Plura feuda alia usitata specialiter in Bavaria enumerat Reiffenst. *num. 35. & seq.*

Quest. 396. Quenam res dari possint in feudum?

1. **R**esp. primò: Res sacre religioſe & spirituales dari & accipi non possunt in feudum per se & directè; tum quia sunt extra commercium humanum, Arg. *L. pacta. §. fin. ff. de contrab. emp.* Pirh. *h. t. num. 4.* Reiffenst. *num. 54.* tum quia simoniacum est quodcumque servitium aut onus temporale pro spirituali promittere. Sic itaque jus patronatus per se dari nequit in feudum, *c. cum secundum. c. ex literis. de jurepat.* Barbos. *ibid. num. 241.* cum communi. Sic jus decimandi primarium & proprium, hoc est jus percipiendi decimas ratione officii & ministerii ecclesiastici exhibiti, utpote merè spirituale, conferri in feudum nequit laico. Vide me *in foro benef. p. 1. qu. 473. num. 1.* Qualiter verò Papa jus illud percipiendi decimas separatim à titulo tali spirituali concedere in feudum perpetuum laico possit, aut etiam Episcopus aliusvè Prælatus ecclesiasticus ad tempus adhibitis juris solennitatibus, vide apud me *loc. cit. quest. 474. num. 4. & 5.* Nil tamen vetat, quò minus res sacre & spirituales indirectè seu in consequentiam, pro ut nimirum annexæ rebus temporalibus. V. g. jus patronatus annexum castro unà cum illis dentur in feudum. Barbos. *loc. cit. num. 240.* Azor. *p. 2. l. 6. c. 20. qu. 12.* Rosenth. *de feud. c. 4. conclus. 13.* Pirh. *loc. cit.* ubi etiam citato Rosenth. quòd ecclesia vel monasterium cum universitate v. gr. civitate, oppido dari possit in feudum.

2. **R**esp. secundò: Bona ecclesiastica seu spectantia ad ecclesiam & mensam Prælati dari possunt in feudum & quidem ea, quæ jam aliàs data fuerunt aut solita dari in feudum, dum mortuo vasallo sine masculis hæredibus redeunt ad ecclesiam (etiam non obstante juramento prædito de non alienandis rebus ecclesiæ, inconsulto Papa; cum tale juramentum referatur tantum ad bona, quorum dominium directum & utile est penes ecclesiam, & quæ nunquam fuerunt infeudata. Abb. *in c. 2. h. t. num. 2.* Rosenth. *c. 4. concl. 22.* Pirh. *h. t. num. 8.*) concedi possunt à Prælato sine consensu Capituli aliisque juris solennitatibus. Clar. *§. feudum. quest. 13. n. 6.* Rosenth. *c. 4. concl. 21.* Pirh. *h. t. num. 6.* cum communi juxta *l. 1. feud. tit. 11.* eò quòd talis infeudatio non censetur nova infeudatio vel alienatio, sed potius antiquæ infeudationis & alienationis continuatio, ad quam jam solennitates juris adhibita, decretumque utile esse ecclesiæ, ut talia bona dentur in feudum; ita Pirh. Quod num etiam extendendum ad decimas infeudatas prius laico, ac dein reversas ad ecclesiam; an verò hæc specialiter excipiantur, vide apud Wiestn. *h. t. num. 25.* Nisi tamen bona illa infeudari solita reversa ad ecclesiam fuerint ejus mensæ incorporata; tunc enim cessant esse feudalia; quia utile dominium consolidatur cum directo; adeoque sine consensu Capituli & superioris, imò & Papæ, si Prælatus juravit, se illo inconsulto non alienaturum res ecclesiæ, reinfeudari non possunt. Rosenth. *cit. c. 4. conclus. 33.* Pirh. *h. t. num. 9.* ut ait, cum communi. Vel nisi

status ecclesiæ esset mutatus, & jam non ut olim expediret eas dari in feudum. V. gr. quia ecclesiæ olim dives, modò inops facta; tunc enim non possent reinfeudari, sed ad ecclesiæ usum servanda, & ejus mensæ applicari debent. Arg. *c. 2. h. t.* Rosenth. *loc. cit. conclus. 35.* & cum eo Pirh. *loc. cit.* Vel nisi consuetudo ecclesiæ, aut conventio inter Prælatum & Capitulum talis est, ut reinfeudatio bonorum solitorum infeudari redeuntium ad ecclesiam non fiat sine consensu Capituli. Rosenth. *loc. cit. conclus. 22. num. 4.* Idemque est, ut idem *conclus. 21. num. 2.* si bona illa pertinent communiter ad ecclesiam & Prælatum. De cætero dum aperitur feudum Sede vacante, poterit Capitulum bona illa solita infeudari reinfeudare, si spectent communiter ad Prælatum & Capitulum. Arg. *c. unic. ne sede vac. in 6.* Pirh. *h. t. num. 12.* uti & ea reinfeudare potest, Sede plena sine consensu Prælati, si separata & divisa à mensa Prælati spectent ad Capitulum. Redoan. *de reb. eccles. non alien. quest. 60. num. 5.* Rosenth. *c. 4. concl. 26. num. 2.* Pirh. *loc. cit.* nisi tamen reversa incorporaverit suæ mensæ juxta prædictam limitationem. Spectantia verò propriè ad solius Prælati mensam Sede vacante reversa reinfeudare nequit, sed id relinquendum Prælato secuturo. Pirh. *loc. cit.* quem vide. Alia verò bona primò acquisita ex redditibus etiam ecclesiæ, aut nunquam adhuc data in feudum non nisi cum consensu Capituli aliisque juris solennitatibus in feudum dari nequeunt. Patet ex *l. 1. feud. tit. 6. Zalus p. 5. num. 13.* Rosenth. *c. 4. conclus. 15. num. 1.* Laym. *diss. de reb. eccles. alien. §. 1. de feud. th. 92.* Pirh. *h. t. num. 5.* cum communi; ex ea ratione, quòd concessio feudi habeat rationem alienationis, & quidem magis quam emphyteusis, adeoque ea Prælatis difficilius permittitur. Tum quia feudum magis ad naturam beneficii & donationis accedit; donatio autem rerum ecclesiasticarum specialiter Prælatis interdicitur ac denique, quia feudum, cum regulariter in perpetuum concedatur, difficilius ac tardius redit ad ecclesiam quam emphyteusis; adeoque potius hæc illas solennitates requirere videtur. Quin etiam in casu, quo res ecclesiæ datae ea conditione, ut non alienentur, ne quidem adhibitis illis solennitatibus dari possunt in feudum. Rosenth. *loc. cit. concl. 19.* Pirh. *h. t. num. 6. in fine.* Excipiuntur nihilominus res modicæ ecclesiæ, ut prædiolum, terrula, cum talia etiam aliter alienari possint à Prælatis sine juris solennitatibus. Rosenth. *loc. cit. conclus. 20.* Pirh. *loc. cit.* juxta *can. terrulas 12. quest. 2.* Porrò quandomam res dicatur solita dari in feudum in ordine, ut reinfeudari possit, controvertitur inter AA. aliqui cum Abb. *in c. ut super. num. 11.* & Alex. *l. 2. conf. 188. num. 29.* censent sufficere unam solennem infeudationem fuisse factam absque eo, quòd multum temporis ab ea facta lapsum sit; & hanc sententiam cum Everard. *vol. 1. conf. 19. num. 16.* & aliis sectatur & stabilit. Wiestn. *h. t. n. 29.* dum constat de tali infeudatione semel facta. Alii præter factam semel infeudationem requirunt tempus ad consuetudinem inducendam necessarium, puta, 30. vel 40. annorum. Quam sententiam procedere ait Wiestn. dum de facta semel infeudatione non ita constat, sed dubium est, eò quòd libera infeudationis permissio fundetur in consuetudine. Alij denique cum Claro *§. emphyteusis. quest.*

quæst. 13. num. 4. Balbo de præscript. p. 5. qu. 20. & aliis præter lapsum 40. annorum requirunt, ut intra eundem saltem bis diversis vicibus facta fuerit infeudatio. Similiter quando res per apertionem feudi reversa ad ecclesiam censeatur ejusdem mensæ incorporatæ, in ordine ut reinfeudari nequeat, controvertunt AA. de quo dictum alibi, & videri potest Wiestn. h. t. à num. 35.

3. Resp. tertio: Non tantum res allodiales, sed etiam feudales, seu jam actu infeudatæ concedi alteri possunt, seu subinfeudari à possidente feudum. Laym. loc. cit. Rosenth. loc. cit. concl. 15. num. 5. Pirh. h. t. num. 5. in fine; & quidem sine consensu domini directi, ut cum Gl. communiter recepta in c. qua in ecclesiarum. de consuet. v. alienandi feudum. Gozadin. cons. 62. num. 5. Curt. Jun. de feud. dicens communem. Zaf. de feud. 9. part. vers. 11. fallit, quos citat & sequitur Clar. §. feudum. quæst. 32. num. 1. certumque id est de feudo seculari. De feudo ecclesiastico idem dicit Jacob. de Belvisio in c. 1. qui feud. dare poss. esse que magis communem cum Socin. cons. 66. post num. 3. & Zafio loc. cit. tenet Clar. loc. cit. num. 2. dicens non videri allegari posse probabilem rationem diversitatis hoc in puncto inter ecclesiam & privatum. Quamvis dum hæc subinfeudatio fit de bonis ecclesiæ, quæ illa habet ab aliis in feudum, requirit solennitates juris. Pirh. loc. cit. De cætero tamen in decimis, quas ab ecclesia habet laicus, ab eodem subinfeudari alium laicum, etiam accedente autoritate & consensu Episcopi, sentite communiter AA. cum Abbate in c. prohibemus de decimis. num. 4. asserit Clar. loc. cit. num. 3. ea assignata ratione disparitatis quod ad alia feuda ecclesiastica, quæ habita ab ecclesia laici infeudare possunt aliis laicis: Quod laici retinere non possunt decimas sine periculo animarum, sicut res alias ab ecclesia acceptas retinere possunt; & hinc ecclesia conetur omni studio eripere ex manibus eorum decimas; cui tamen bene dicit adversari, quod docuit quæst. 13. nimirum, quod ecclesia reversas ad se decimas rursus concedere possit laicis, si eæ solita aliàs ab ea infeudare laicis; pro quo citat plures.

Quæst. 397. Quinam feudi recipiendi & habendi capaces sint?

Resp. Omnes, qui nominatim ab eo recipiendo non prohibentur, juxta quod dicitur l. 3. feud. tit. 3. personam investituram accipientis non distinguimus. Proinde investiri seu infeudari poterit etiam servus, ut expresse additur loc. cit. Item famina; etsi enim in feudo propriissimè tali succedere nequeat, concedi tamen absolute ei posse feuda, constat ex l. 2. feud. tit. 23. §. fin. & tit. 30. Item feudum ab inferiore habere potest superior. Arg. l. 2. feud. tit. 3. & l. 14. ff. de juridict. quamvis superior, præsertim dum est ecclesiasticus, ad servitia ratione feudi præstanda subvasallum constituere possit & solet, ut Reiffent. h. t. n. 51. cum Schrad. de feud. p. 4. c. 3. attestans de praxi. Item minorennis & pupillus, etiam asque tutoris & curatoris autoritate. Arg. cit. l. 2. tit. 3. & princ. Inst. de author. tutor. dum ibi dicitur, quod pupillis liceat facere conditionem suam meliorem etiam sine autoritate tutoris, non verò deterior. Cum tamen etiam discrimine inter pupillum & minorem, quod pupillus accipiens feudum sine autoritate tutoris percipiat quidem utilitatem

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

feudi, non tamen contrahat obligationem præstandi servitia & onera realia, claudicante hac ratione hoc contractu ad modum aliorum contractuum cum pupillis initorum. Minor verò ad servitia saltem personalia se obligare possit sine curatoris autoritate; cum ad ea præstanda non obligetur curator, utpote qui non sicut tutor datur pro rebus & persona, sed tantum pro rebus juxta L. obligari. ff. de oblig. & act. De aliis, de quibus dubitari posset, an feudi capaces sint, vide infra, ubi de successione in feudis.

Quæst. 398. An igitur etiam & qualiter clerici aut etiam religiosi obtinere & remittere possint feuda?

1. Resp. primò: Clericos non constitutos in sacris neque beneficium habentes acquirere primò posse feuda etiam secularia, & habita retinere, non secus ac merè laicos, communis est omnium & extra dubium. Clar. §. feudum. quæst. 68. in fine. quare cum C. de Luca, de pensione. d. 46. num. 10. & d. 48. num. 3. & 4. citans pro hoc Tondut. ir. de pens. c. 77. num. 7. ait, feudum habere omnimodam cum clericatu incompatibilitatem, loquitur, ut patet ex ejus ratione, de feudo accepto à Principe laico, quod est militia, & quidem militia major eà simplice militiâ, magisque qualificata, & in qua magis solenne juramentum fidelitatis & subjectionis præstatur Principi laico. Uti & de feudo annexo Marchionatûs, Comitatus, Baronatûs similivè titulo, seu potiùs de feudo, cui similis annexa dignitas. Ipsum verò Marchionatum, Comitatum, &c. dum solùm sunt honoratij & verbalis dignitas, non importare dictam cum clericatu incompatibilitatem; at vide me in For. benef. p. 3. quæst. 643. num. 3. Verùm loquendo nunc de feudis ordinariis, quæ talem statum militarem non important, etsi etiam fortè servitium in militia exhibendum domino requirant.

2. Resp. secundò: Clericis etiam in sacris constitutis primò concedi possunt feuda etiam secularia seu à domino seculari; ita Fachin. l. 7. c. 35. Clar. §. emphyteusis. quæst. 78. num. 4. Rosenth. de feud. c. 3. conclus. 5. Zafius in epitom. feud. p. 5. num. 21. Pirh. h. t. num. 23. Wiestn. h. t. num. 50. etiam expresse loquens de clericis initiatis Ordinibus sacris; & constat tam ex jure canonico c. 6. & 7. de foro compet. quàm feudali, l. 2. feud. tit. 40. §. fin. Dum utroque loco tanquam indubitatum supponitur, clericos feudorum secularium sibi concedendorum capaces esse, & à domino directo data habere posse. His non obstante, quod hi textus, uti & citati AA. plerique clericorum in sacris constitutorum expressam mentionem non faciant. Clarus etiam loc. cit. in fine expresse neget clericos in sacris constitutos vel beneficium habentes retinere posse, (idem est de primò recipere) feudum, pro quo præstandum servitium personale; dum aliunde probatur sacros Ordines non obstare feudo recipiendo, nam, præterquam quod id locum non habeat in feudo franco, ubi nullum servitium personale exigitur, etiam servitium personale præstandum, ubi non tantum cum statu clericali, sed etiam cum sacris ordinibus nullam habet incompatibilitatem consistentem in indecentia, nullatenus talis feudi consecutionem seu receptionem impedire potest. Quia &, dum ha-

Ll 2

beret

beret talem incompatibilitatem, & hinc per ipsum vasallum præstari non posset, exhiberi adhuc per alium posset; & licet hac ratione fortè deficeret feudum à propriissimè tali, adhuc tamen feudum propriè tale censetur, si dominus directus, uti potest, in ipsa concessione feudi seu investitura concederet vasallo exhibere illud servitium personale per substitutum ut Reiffenst. *h. t. n. 53*. Uti hæc confirmantur ex praxi, præsertim in Germania vigente, ubi passim clerici recipiunt & habent feuda non tantum franca, aut etiam habentia onera statum clericalem aut sacros Ordines non dedecentia, & hinc minus propriè talia, sed etiam servitium personale requirentia, dum Episcopi plurimique Abbates aliique Prælati feuda etiam majora & imperialia annexa suis dignitatibus ab Imperatore obtinent sub onere in bello exhibendi servitia personalia per alios. Atque ex his sequitur, etiam non amitti feuda, quæ quis habuit ante clericatum, post eundem & sacros Ordines susceptos, modò non requirant servitium personale dedecens statum clericalem aut sacros Ordines, quod per substitutum exhiberi nequeat. Et ita sentiunt sub hac limitatione omnes, quotquot aliàs absolute tenent præscindendo ab ista limitatione, amitti in hoc casu suscepti clericatus feuda. Clarus *loc. cit. qu. 5. Castrop. tr. 33. d. 10. p. 15. §. 6. Cravet. conf. 303. post num. 10. Rosenth. c. 7. concl. 30. n. 23. & 24. Vultej. de feud. & alii, quos citat & sequitur Pirh. h. t. num. 22*. Et hæc, quantum est de Jure canonico communi. Cujus contrarium dum statuunt leges seu consuetudines feudales, nimirum ut personæ ecclesiasticæ non sint capaces recipiendi feudi aut illud retinendi, cum specialiter disponant de rebus ad ecclesias & personas ecclesiasticas spectantibus ratione domini utilis, non valere dispositionem ob defectum potestatis & jurisdictionis cum Fagn. & Laym. tradit Pirh. *h. t. num. 23. in fine*.

3. Resp. tertio: Quod dictum de clericis secularibus, idem dicendum de religiosis sub eadem limitatione, nimirum non tantum ipsis monasteriis (& in specie Societati Jesu, ut constat ex *compend. privil. v. bona. §. 6.*) de novo concedi & donari posse bona feudalia seu feuda; sed etiam religiosos ipsos capaces esse eorum, pro ut constat ex *c. unic. de stat. religiof. in 6. ac tenent Zaf. in epitom. feud. p. 5. n. 72. dicens comunem. Rosenth. de feud. c. 3. concl. 5. Pirh. h. t. num. 23. Wiestn. num. 47. Reiffenst. num. 52. Clar. §. emphyteuf. qu. 78. n. 1*. Adeoque ea post susceptam religionem tam primò recipere, quam prius habita retinere possunt, modò, ut dictum de clericis in genere, & Clarus etiam expressè de monacho, servitium nullum personale iis incumbat, vel illud sit tale, quod à religioso honestè per se vel alium substitutum idoneum præstari possit. Et quidem feudum prius habitum ab ingrediente Societatem Jesu post ingressum non tantum non amitti, neque etiam transire in Societatem, sicut aliàs quò ad alios religiosos transit in monasterium juxta post dicenda; sed permanere etiam penes personam illius quo ad dominium utile, vel ex eo deducitur, quòd etiam tam dominium directum quam utile bonorum suorum allodialium retineat, usque dum per professionem aliasque constitutiones Societatis cogatur se eo abdicare. Quemadmodum etiam Equites militares (intellige religiosos) feuda habere posse certum ait Castrop. *tr. 33. d. 10. p. 15. §. 6. n. ult.* Qualiter verò feuda religiosi transeant ad monasteria, & hæc in ea succedant, dicitur paulò inferius.

Quest. 399. An & quando feudum ecclesiasticum concedi possit alicui potentiori, quam fuit is, qui illud ab Ecclesia habuit?

Resp. Tamen Prælati feudum ecclesiasticum (intellige reversum ad ecclesiam) absolute seu necessitate non urgente concedere nequeat, ne conditio ecclesiæ fiat deterior. Laym. *in dissert. de reb. eccles. alienand. thes. 93. Pirh. h. t. num. 11*. potest tamen id etiam sine consensu Capituli aliisque solemnitatibus juris, necessitate urgente, in hoc nimirum casu, si feudum ecclesiæ ob delictum vasalli, puta, quia is alienavit sine consensu domini directi rediit ad ecclesiam, ita tamen, ut neque à vasallo, qui illud alienavit, neque ab eo, cui alienavit, facile recuperari possit, illud alicui potentiori laico concedere, ut sic mediante illo ecclesia illud recuperet. Et hic est casus propositus in *c. 2. h. t. ad quem specialiter in favorem ecclesiæ sic respondit Papa. Abb. ibid. num. 5. Rosenth. loc. cit. c. 4. concl. 16. num. 2. Pirh. loc. cit.*

Quest. 400. Quot modis acquiri possit feudum?

Resp. Tribus potissimum sequentibus. Pacto (per quod intelligitur conventio seu contractus ille, quo dominus directus rei suæ dominium utile concedit alicui, & ab hoc reciprocam accipit promissionem præstandi ea, super qua conventum) præscriptione, successione.

Quest. 401. Qualiter acquiratur pacto & mediâ investiturâ?

1. **R**esp. primò declarando, quid nomine investituræ veniat, & quotuplex illa. Est itaque investitura actus ille solemnus, quo feudatarius à domino mittitur in possessionem rei feudalis, aut porrectio signi alicujus, puta vexilli, gladii vel hastæ, annuli pro consuetudine locorum diversa, unà cum prolatione verborum aptorum ad significandum, se velle ei feudum concedere, & actualiter eum investire, ut habetur, *l. 2. feud. rit. 2.* ubi etiam, quòd prior ille actus, quo à domino ejusvè deputato actualiter mittitur in possessionem, sit & dicatur investitura propriè realis & corporalis, in qua plene transfertur in vasallum dominium utile & possessio rei feudalis. Actus verò alter seu traditio illa signi sit & dicatur investitura abusiva, per quam non transfertur actu possessio in vasallum, censetur tamen ei data potestas eam apprehendendi propria autoritate. Ita Clarus, *§. feudum. quæst. 26. n. 1. Reiffenst. h. t. num. 55.* quin & tenetur dominus sic abusivè investito tradere actualem possessionem seu investituram propriè talem, ita ut pœnitere non possit, nec satisfaciat præstando interesse, *l. 2. feud. rit. 26. §. si facta. Reiffenst. num. 56. cum Claro loc. cit. num. 2.* qui tamen hanc addit exceptionem: nisi post factam illam abusivam investituram investivisset alium propriè, tradendo ei actualem possessionem; tunc enim ait præferendum secundum, & liberari dominum præstando illi primo interesse juxta *Gl. in cit. loc. uti etiam, ut Clarus loc. cit. num. 34. cum And. de Ifern. in cit. §. si facta;* dominus postquam promittit feudum nullà factâ investiturâ non tenebitur ad tradendam possessionem, sed solum ad interesse. His suppositis

2. Resp.

2. Resp. secundo: Investitura absolute necessaria est ad acquirendum feudum, seu, ut dicitur *l. 1. feud. tit. 25.* feudum sine investitura nullo modo constitui potest, videtur tamen ad constituendum seu concedendum alicui feudum sufficere investitura abusiva, dum dicitur *l. 2. feud. tit. 31.* sciendum itaque est feudum acquiri investitura, vel eo, quod habetur pro investitura &c, quale quid est ista traditio signi, & ita asserit Reifst. *num. 56.* qui tamen *num. 57.* notat, quod si quis investitur abusive (intellige investitura sufficiente ad constituendum feudum) id fieri debere coram duobus Paribus curiæ, hoc est, vassallis ejusdem domini, vel, iis deficientibus, coram aliis testibus externis. Quod videtur velle Clar. *loc. cit. 9. 15.* dum postquam quævisisset num feudum rectum, seu quod habet naturam propriam feudi, constitui possit sine investitura, respondet duos desuper esse in ulibus feudorum textus in speciem sibi contrarios, dum unus negat expressè posse feudum constitui sine investitura, etiamsi quis domino jubente rei tanquam feudalis possessionem nanciscatur. Alter dicit, paria esse, quod concedatur investitura, & quod quis domino jubente nactus sit possessionem; hosque duos textus ita conciliari, ut si talis iustus domini factus sit coram Paribus curiæ, habeat vim investituræ (intellige constituentis feudum) si autem factus absente curia (id est Paribus curiæ) nihil operetur; adeoque supponit Clarus, istiusmodi iustum, qui factus coram Paribus curiæ, unà cum traditione signi alicujus, & accedente in vim illius accepta possessione constituit investituram abusivam, sufficientem ad constitutionem feudi. De qua quoque investitura intelligendum videtur, quod Idem tradit *9. 14.* nimirum dominum posse investire aliquem de feudo nondum aperto, sive quod adhuc per alium legitime investitum possidet (quamvis, ut monet, ab istiusmodi investituris abstinendum, cum contineant votum captandæ mortis) modo investitura sit concepta sub conditione, puta si ille sine vocatis ad feudum illud decesserit, vel in tempus, quo ipsum feudum ad dominum devolvatur; ita ut dein eveniente illa conditione, addita possessione, feudum integrè constitutum & concessum censeatur; quia id de investitura propriè tali intelligi nequit; cum alio feudum legitime possidente, alter actualiter mitti in possessionem illius nequeat. De cætero investitura utraque tam dari quam accipi potest per alium nomine & mandato domini & vassalli juxta quod dicitur *l. 2. feud. tit. 3. circa finem.* & sic passim videmus Principes per Legatos suos petere & accipere investituras feudorum.

Quest. 402. Qualiter concedi possit feudum antiquum ut novum, & novum ut antiquum?

1. Resp. ad primum: Feudum antiquum vassallo ut novum concedi non posse; cum talis feudi natura in præjudicium descendantium agnatorum aliorumque vocatorum, quibus ex facto & providentia primi acquirentis jus quæsitum est, alterari nequeat per vassallum novum accedente consensu & confirmatione domini directi, etiam hic sit Princeps. Gail. *l. 1. obs. 49. num. 1. juncto num. 7.* Unde licet vassallus de novo investitur, & in investitura expressè dicatur, quod de novo feudo facta sit investitura, non tamen ideo effi-

cietur feudum novum, sed antiquum & paternum remanebit juxta expressum textum *tit. 14. l. 2. feud.* Alvar. *ibid. num. 2.* Jafon. *conf. 180. num. 5. vol. 2.* Gail. *loc. cit.* & Curt. & Afflic. apud Eund. Certumque id est, seu nullatenus per novas investituras naturam & qualitates veterum investiturarum immutari posse, si talis mutatio fieret sine consensu agnatorum. Baldus *conf. 28. num. 2. vol. 1.* Natta *conf. 322. num. 4. vol. 2.* Jaf. *conf. 7. col. 4. vol. 3.* & alii, quos citat & sequitur Gail. *loc. cit.* qui dicunt formam novæ investituræ & recognitionem feudi aliter solitò factam posteritati non esse nocuum. Unde semper attendenda prima investitura, & surrogatum seu investituram, ut sit confirmatio antiquæ, semper accipiendâ secundum qualitates antiquæ. Dixi tamen paulò ante: si hæc mutatio fieret sine consensu agnatorum: quia talis mutatio & alteratio fieri potest accedente dicto consensu. Gail. *loc. cit. num. 9.* cum Zafio *rr. de feud. p. 3. num. 4.* Curtio, Alvaro &c. De cætero notandum hic cum Claro *9. 20.* in genere, quod si in renovatione investituræ apponantur pacta insolita (quod ipsum probandum esse ab infeudando, ut Clar. *loc. cit. num. 1.* cum communi) & id per errorem non adverterit, id non nocere posteris, ut Bald. *in c. 1. §. fin. post. num. 2. de feud. Guard.* quem, ut Clarus, sequuntur omnes; qui tamen monet, ut vassallus sit cautus, ut accipiat semper renovationem secundum formam primæ investituræ; quod tamen intelligendum de feudo antiquo ex pacto, in quo Dominus non potest disponere pro libitu, secus de feudo, in quo potest disponere pro libitu. Item notandum cum eodem Claro *9. 13. n. 7. & 8.* Quod cum in renovatione infeudationis seu in reinfeudatione non possit immutare consuetudinem, secundum quam solita fieri infeudatio, si id fecerit, & excedat formam consuetam, vitietur reinfeudatio, in quo dicit neminem discrepare.

2. Resp. ad secundum: Feudum novum jure feudi antiqui, hoc est, ut censeatur feudum antiquum avitum, & secundum ejus naturam & qualitates reguletur, concedi potest ab eo, qui ad hoc habet potestatem, si hoc ipsum conceptis verbis exprimatur, quod eum jure feudi antiqui investiat. Gail. *l. 2. obs. 50.* citatis Zafio *p. 3. num. 8. in fin.* Alex. *conf. 29. n. 24.* Jaf. *conf. 136. per tot. vol. 4.* est enim quod ad hoc diversa ratio in feudo novo quam in feudo antiquo; cum in feudo novo quod ad hoc agatur de solius domini, in antiquo de agnatorum præjudicio, ut Jafon. *loc. cit.* Cujus concessionis plures effectus enumerat Gail. *à n. 2.* ut in feudo novo, in quo aliàs non nisi descendentes, non verò collaterales succedunt; dum conceditur ut antiquum, succedunt etiam collaterales non secus, ac si aliàs succedunt in feudo antiquo. Cæteros effectus non nisi proprios feudo antiquo, qualiter etiam locum habeant in novo, dum illud ut antiquum conceditur; vide apud Eundem. Secus verò est, seu non potest feudum novum taliter concedi ab eo, qui ad hoc potestatem non habet, ut Gail. *loc. cit. num. 1.* cum Bald. *in proem. feudor. num. 43.* Præpos. *in prælud. feud. in 6. divis. Alex. conf. 10. à num. 3. vol. 3.* Natta *conf. 467. n. 9. vol. 2.* Ac ita, ut Bald. *loc. cit.* Episcopus taliter investire non potest sine juris solennitate; quia Prælati Ecclesiastici aliter solitò investire nequeunt.

Quest. 403. Quinam feudum constituere & primo concedere possint?

Resp. primò in genere: Quanquam olim feuda (intellige propriissimè talia) conferrent Imperatores, Reges & Magistratus belli gerendi potestatem habentes propter servitium militare illis feudis annexum. Corvin. *jur. feud. tit. 4. in princ.* hodieum tamen possunt id omnes & soli, qui bonorum suorum allodialium liberam administrationem habent, prout expressè dicitur *l. 2. feud. tit. 3.* Sic itaque feuda secularia concedere potest Imperator, non tantùm de bonis propriis seu patrimonialibus; sed etiam de bonis Imperii, ita tamen, ut bona regaliæ majorisque momenti, ut sunt Principatus, Comitatus, Civitates & similia (alias non solita dari in feudum) hodie concedere nequeant, aut de iis dare expectativas sine scitu & consensu Electorum; sed illorum, ubi vacant, reditus ad Imperii usus reservare debeant juxta Capitulationes Caroli V. *art. 24.* Ferdin. II. *art. 28.* Ferdin. III. *art. 23.* Leopold. *art. 30.* Josephi Romanor. Regis *art. 39.* quas citat Reiffent. *h. c. 43.* Item in feudum dare possunt bona sua allodialia non tantùm Principes, Comites, Barones, Nobiles per textum *l. 1. feud. tit. 1. in pr.* sed etiam privati & plebei, dum & hi rerum suarum sint domini & arbitri, & nullibi jura aut consuetudines feudales illis resistent, quin potius positivè eis assistant, universaliter concedendo id omnibus habentibus liberam bonorum suorum administrationem. Et inter hos id possunt non tantùm naves ut olim, sed etiam fœminæ, secundùm quod dicitur *L. 2. feud. tit. 3.* fœminam quoque etiam novi feudi investituram dare posse plerique consentiunt, modò tamen rei, quam in feudum dare volunt, administrationem habeant, & bona sua impudicè & luxuriosè vivendo non dilapident. Arg. *l. 8. mulieri. ff. de Curat. furios.* ita Zal. *in epitom. feud. p. 5. n. 33.* Schrad. *de feud. p. 2. c. 1. n. 59.* Item non tantùm laici, sed & clerici feuda concedere possunt de bonis suis patrimonialibus vel quasi talibus, si ve ea sint propria, si ve feudalia *l. 2. feud. tit. 35.* Non tamen de bonis beneficiorum suorum; uti nec Episcopi, Abbates aliique Prælati & Rectores de bonis Ecclesiarum suarum, etiam de novo acquisitis, non solitis infeudari, nisi sint modici valoris, feuda sine justa causa & juris solemnitatibus concedere non possunt juxta Decretum Urbani II. relatam *l. 2. feud. tit. 6. & Extravag. ambitiosa. de Reb. Eccl. alien.* eò quòd infeudatio rationem habeat alienationis, & quidem ad naturam beneficii & donationis accedentis, & hinc specialiter illis tanquam non Dominis, sed solùm administratoribus illorum interdicta per *Can. sine exceptione. 12. q. 2. & c. 1. de reb. eccl. alien.* possunt tamen de iis ex justa causa & adhibitis juris solemnitatibus adhiberi solitis in aliis alienationibus constituere feudum novum, non secus, ac illas taliter alia viâ alienare possunt. Qualiter autem absque illis bona aperto feudo reversa ad Ecclesiam rursus infeudare valeant, dictum est supra; & specialiter de feudo decimarum solito concedi laicis reverso ad Ecclesiam valde probabiliter dicit Clar. *q. 13. num. 2.* cum Gl. *in c. prohibemus. de decimis. v. laicos.* contrarium sentientibus Curtio Jun. *p. 2. q. 8. n. 5.* Menoch. *de presump. l. 6. presump. 86. n. 3. & c.* Quod ipsum illos etiam posse, dum feudum apertum tempore prædecessoris, & ab eo non concessum denuo, nisi fortè prædecessor ille ex eo per-

ceperit fructus, & tenuerit inter bona mensa (in quo casu inconsulto Papa successor ille non poterit rursus infeudare illud) tradit cum communi Clar. *loc. cit. n. 3.* contra Gl. *in c. 1. de his qui feud. dar. poss. v. feudum dare.* quam communiter reprobari dicit cum Guido. Papa. Et quidem ea concedere etiam consanguineis & affinibus suis, modò talis reinfeudatio non sit ex eo Ecclesiæ onerosa, vel aliàs suspecta, asserit Clarus *loc. cit. num. 5.* citatis Curt. Jun. *p. 2. partus princip. q. 7.* Zal. *de feud. p. 5. vers. quarta conclus.* Jason. *de his qui in feud. dar. poss. n. 19.* testans sic fieri de consuetudine non omnino improbanda; adjiciendo tamen hanc monitionem, ut caveant, ne, dum suos consanguineos immeritò bonis ecclesiasticis ditare contendunt, eorum & suas animas illaquent.

Quest. 404. An quisque vasallus subinfeudare possit feudum à se habitum?

Resp. Id posse vasallum tam laicum quàm Ecclesiasticum seu Ecclesiam de bonis scilicet, quæ sibi concessa in feudum ab alio juxta dicta *quest. ante hanc. 8. resp. 3.* Præter quæ hic notanda sequentia. Primò, quòd, ut hoc possit, requirantur tria. Primum, ut hoc faciat bona fide sine fraude; ut is, qui subinfeudatur, sit ejusdem conditionis & qualitatis, cujus est vasallus subinfeudans. Ut eum subinfeudet cum iisdem pactis & conventionibus, quibus ipse feudum tenebat. Clar. *q. 32. n. 4.* cum Gl. *in c. 1. §. praterea. de his qui feud. dare poss. Belvisio in idem. c. in pr. & Molin. in consuetud. Paris. feud. §. 32. n. 18.* Secundò notandum, hanc subinfeudationem non posse fieri in præjudicium agnatorum subinfeudantis, utpote quibus debetur ex pacto & providentia primi concedentis. Clar. *loc. cit. num. 5.* cum Beroo. *q. 95. n. 5.* qui dicit communem. Unde, dum tale feudum est antiquum & paternum, non durat apud secundum vasallum seu subinfeudatum, nisi quandiu vivit subinfeudans, vel ejus descendentes, eo autem mortuo resolvitur subinfeudatio, venitque proximus agnatus subinfeudantis ad feudum. Alex. *conf. 15. n. 9. l. 5.* Ruin. *conf. 37. n. 18. l. 1. §. conf. 213. post num. 2. l. eod.* quos citat & sequitur Clarus *loc. cit. num. 5.* Neque etiam fieri in præjudicium domini directi, dum nimirum moriente vasallo subinfeudante sine filiis & agnatis feudum esset aperiendum domino directo. Unde & in eo casu censent plures, feudum non permanens apud subinfeudatum, nisi quandiu mansurum fuisset apud primum vasallum; aliis tamen sentientibus contrarium, nimirum permanens apud secundum vasallum seu subinfeudatum etiam post finitam lineam primi vasalli seu subinfeudantis; pro qua secunda sententia etiam dicitur ita videri esse textum expressum in *c. 1. §. 1. qual. olim feud. pot. alien.* Quatenus ibi dicitur, non posse adimi secundo vasallo feudum, quando primus esset eo privandus, si esset paratus illud ab ipso domino directo recognoscere, & illi servire, addit tamen, id in practica non posse sustineri. Tertio notandum, quòd, ubi subinfeudatus velit feudum subinfeudatum alienare, non requiratur consensus subinfeudantis, utpote penes quem post subinfeudationem non remanet nec dominium directum, nec utile, sed solummodo quædam reliquæ utilis domini, quæ tanquam modici momenti non attenduntur. Requiritur autem & sufficiat consensus prioris seu primi domini directi,

Et, à quo primus vasallus infeudatus, utpote penes quem semper remanet dominium directum, quod tanquam pars prima & potior attendendum; ita Clarus dicens esse communem cum Zafio de feud. in p. 9. vers. sed occurrit. Cagnol. in l. consilii. §. socii mei. ff. de reg. jur. n. 9.

Quæst. 405. An & qualiter feudum per prescriptionem acquiri possit?

Resp. primò: Feudum propriè tale seu dominium utile rei aliàs allodialis sub obligatione fidelitatis & servitii alicujus præstandi prescriptione constitui & acquiri potest à privato contra privatum spatio 30. annorum, accedente bona fide. Paris. conf. 15. num. 13. l. 1. & conf. 27. n. 91. l. eod. Clar. §. feudum. q. 45. n. 3. Mynsing. cent. 4. obs. 29. quod expressè habetur l. 2. feud. tit. 26. ubi: Si quis per 30. annos rem aliquam ut feudum possedit, & servitium domino exhibuit, quamvis de ea re non sit investitus, prescriptione tamen 30. annorum se tueri potest: intellige, ut vasallum. Dicitur: *Contra privatum*: idem tamen dicit Reiffenst. h. t. n. 59. de domino sæculari; adeoque non faciendo in hoc discrimen, an dominus directus, contra quem præscribitur, sit persona privata, an in dignitate constituta seu Princeps. De cætero opponendo privato Ecclesiam, contra hanc, uti & alium locum pium, & rerum publicarum bona feudum non præscribitur nisi 40. annis; cum enim tantum temporis requiritur ad prescriptionem bonorum illius immobilium quò ad dominium proprietatis eorundem, ut constat ex jure communi, idem de iisdem præscribendis quò ad dominium utile, seu acquirendis viâ prescriptionis in feudum dicendum, præsertim cum in libris feudilibus non tantum non habeatur quò ad hoc contrarium, sed etiam in iis l. 2. tit. 1. §. si strenuus. præcipiatur, ut, si occurrat casus non comprehensus in consuetudinibus feudilibus (quales sunt isti libri) decidatur juxta jus commune seu legem scriptam; & ita tenent Rosenth. de feud. c. 6. concl. 78. Mynsing. loc. cit. Engels h. t. n. 17. quos citat & sequitur Reiffenst. num. 59. Dicitur etiam: *Accedente bona fide*; quia c. fin. de præscrip. universaliter dicitur, quòd nulla præscriptio tam canonica quàm civilis valeat; estque Reg. jur. in 6. possessor malæ fidei nullo unquam tempore præscribit. Per quos SS. Canones consuetudinibus & legibus civilibus, si quæ sunt in contrarium, derogari censetur, juxta quòd dicitur cit. c. fin. de præscrip. omni constitutioni & consuetudini derogandum esse, quæ absque peccato observari nequit. Ad hanc tamen prescriptionem non requiritur præterea titulus; cum juxta c. 1. de præscrip. in 6. ad prescriptionem longissimi temporis, qualis est illa 30. annorum, sufficiat bona fides absque titulo. Dicitur est demique: præscribi dicta ratione contra dominum: unde videtur sequi, pari modo à domino præscribi feudum contra vasallum, ita ut res allodialis vasalli evadat feudalis, si nimirum per 30. annos à vasallis ratione illius præstita obsequia aliæque onera feudalia. Sicut autem dominus per prescriptionem illius temporis facere potest, ut ex re allodiali vasalli fiat res feudalis; ita etiam vasallus facere potest, ut ex re feudali fiat res allodialis ipsius vasalli, & ita præscribere dominium directum domini. Abb. in c. ad audientiam. de præscrip. n. 17. Engels h. t. n. 42. quos

citât & sequitur Reiffenst. h. t. n. 69. Neque his obstat lex feudalis. L. 2. tit. 55. cum illa loquatur de prescriptione feudi malè alienati, & non de feudo, quòd præscribit ipse vasallus absque alienatione, faciendo per prescriptionem ex eo rem allodiam.

2. Resp. secundò: Feudum à vasallo sine consensu domini alienatum seu translatum. V. g. per venditionem in alium, ab hoc, et si sit emptor bonæ fidei, contra dominum neque quò ad proprietatem, ita ut res feudalis fiat allodialis, neque quò ad dominium utile, ita ut ille emptor loco prioris fiat novus vasallus, præscribi non posse spatio 30. vel 40. annorum, ita ut dominus alienationem sine suo consensu factam annullare, & feudum tanquam sibi apertum recuperare amplius nequeat; sed requiri ad hoc centum ad minimum annos, tenent probabilius Isernia in c. imperialem. de prohib. feud. alien. cui communiter inhæreret AA. ait Curt. Jun. de feud. 4. part. in ult. caus. amitt. feud. col. 1. Clar. q. 45. n. 2. juncto num. 4. Harprecht. pr. Inst. de usucap. n. 16. & plures alii, quos sequuntur. Engels. h. t. n. 42. & Reiffenst. h. t. n. 64. sub distinctione tamen facta in hoc inter feuda, quæ annexa habent servitia militaria pro Reip. utilitate, quæque plerumque dantur à Principibus belligerandi potestatem habentibus, & de iis admittunt præscribi non posse 30. vel 40. annis, & feuda privatorum, vel vi quorum ad servitia militaria non tenentur vasalli. & de his negant præscribi non posse 30. vel 40. annis. Nituntur hi AA. textu. l. 2. feud. tit. 55. ubi expressè Frideric. Imperator ob regni utilitatem cassat & in irritum deducit hujusmodi alienationes factas & imposterum faciendas nullius temporis prescriptione impediende, reddita etiam ratione hujus constitutionis suæ; ne nimirum cum magno Reip. detrimento servitia militaria minuantur, & expeditioni bellicæ vasalli obligati deficiant. Quæ tamen ratio legis, & consequenter lex ipsa deficit in feudi alienati prescriptione tantum quò ad dominium utile, dum feudum nulla servitia militaria adjuncta habet, talia saltem feuda præscribi posse videntur 30. vel 40. annis; atque ita locum habet dicta distinctio; quin & sententia opposita, quam aliàs absolutè tenent Rosenth. in Synop. juris feud. c. 6. concl. 150. & c. 9. concl. 132. Gail. Tirac. Præpos. Bald. relati à Reiffenst. h. t. num. 63. moti hac ratione; quòd ob bonum Reip. & tollendas innumeras lites possessio 30. vel 40. annorum cum bona fide generet prescriptionem, quæ cuilibet plenam securitatem præstet juxta jus commune. L. sicut. l. omnes. de præscrip. His non obstante, textu cit. l. 1. tit. 55. cum is loquatur de prescriptione ordinaria 10. vel 20. annorum, non verò de extraordinaria longissimi temporis; quæ tamen interpretatio dictæ legis feudalis minus apta videtur; cum textus ille nimis clarè omnem & cujuscunque temporis, adeoque etiam longissimi temporis prescriptionem infirmet; quin etiam ei jus ipsum commune resistit, dum positive resistit præscribenti, constituendo, ut intra annos 40. sine titulo (uti contingit in præsentis casu) præscribi nequeat.

Quæst. 406. An feudum acquiri possit successione, & in specie eâ, quæ est ex testamento?

Resp. primò: Tametsi olim & ab initio nulla dabatur in feudis successio, seu ea non

acquirebatur successione vi primæ constitutionis eorum; sed domini rem suam in feudum datam pro libitu possent auferre; postmodum tamen moribus inductum, ut datio illa haberet firmitatem ad annum. Dein statutum, ut produceretur ad vitam fidelis vasalli; ac demum, ut etiam ad filios ejusdem deveniret, nimirum ad eum, in quem Dominus vellet hoc beneficium confirmare. Quod hodie ita stabilitum & extensum, ut ad omnes æqualiter veniat; quin & deinceps ad septimum gradum progrediatur, & jure novo in masculis infinitum extensum, prout hæc habentur & dicuntur *l. 2. feud. tit. 1. §. 1.*

2. Resp. secundò: Licet in rebus allodialibus detur successio, tam ab intestato (quæ etiam legitima dicitur *l. 1. §. ff. de petit. hered.*) quàm quæ est ex testamento, dicta testamentaria; in feudis tamen sola admittitur legitima, seu quæ est ab intestato; ea verò, quæ est ex testamento, sit incerta nulla nulliusque valoris. Clarus *§. feudum. p. 40. n. 1.* cum Socin, Jun. *conf. 72. post num. 40. l. 1.* Curt. Jun. *de feud. 4. part. princip. in reg. 1. q. ult.* & communi juxta quod dicitur *l. 1. tit. 8.* nulla ordinatione defuncti in feudo manente vel valente &c. eò quòd, cum vasallus non sit dominus feudi, nisi quamdiu vixerit, non debeat posse de eo disponere in præjudicium eorum, quibus ex providentia primi constituentis & acquirentis feudum illud post mortem ejus debetur. Unde nulla est dispositio, quæ pater in testamento disponit, ut feudum ad filios inæqualiter transeat, vel anus solus illud habeat. Schrad. *de feud. p. 7. c. 2. n. 3.* Clar. *loc. cit. n. 5.* citatis Zasio *de feud. p. 8. in 3. particul. vers. & hanc part.* Alex. *in l. cum servus. §. si quis alicui. ff. de legat. &c.* idque, etiam si id faciat cum consensu domini directi, nisi filii aliique agnati de quorum præjudicio agitur, consentiant. Curt. Jun. *de feud. p. 4. à num. 127.* Reiffenst. *h. t. num. 71.* Et hæc procedere de plano in feudo antiquo & paterno ait Clar. *l. c. n. 6.* cum Ruin. *conf. 9. l. 1. in fin.* & Socin. Jun. *conf. 160. n. 44. l. 2.* eò quòd extra dubium sit, vasallum non posse mutare naturam feudi; adeoque dum feudum virtute investituræ debet transire ad omnes filios æqualiter, pater illud non possit prælegare uni. Num autem idem sit in feudo novo, valde controvertitur inter AA. affirmativam videri magis communem dicit Socin. *loc. cit.* negativam è contra magis communem asserunt alii. Quam etiam sibi magis placere ait Clarus; eò quòd valde rationabile sit, quod quisque jure suo quæsit, etiam arbitrio suo alienare possit; nullumque in hoc fieri præjudicium, dum juxta valde probabilem vasallus tale feudum novum cum consensu domini alienare possit etiam in extraneum. Item nulla est testamentaria dispositio facta de feudo ad causas pias. *L. 2. tit. 9. §. donare.* ita etiam, ut hæres ne quidem æstimationem feudi relictæ legatario præstare teneatur; eò quòd rei legatæ æstimatio non debeat; cum ea legata non censeatur, sed solum jus, quod legans in re legata habebat. Clar. *loc. cit. num. 4.* citatis Bald. *in cit. §. donare. n. 3.* & Socin. Jun. *conf. 72. n. 60. l. 1.* dicente esse communem. Nihilominus

3. Resp. tertio: (quæ est limitatio prioris responsionis,) dum feudum tamen est simpliciter & absolute seu merè hereditarium, de eo pro libitu suo in testamento testari potest vasallus, & relinquere illud, cui voluerit etiam extraneo. Clar. *loc. cit. num. 2.* Vultej. *de feud. l. 1. c. 9. num. 79.* Si

verò est mixtum ex hereditario nimirum & gentilitio, seu simul ex pacto & providentia, (quale est receptum pro se & filiis & hæredibus juxta dicta supra; adeoque in eo succedere non possit, nisi qui simul sit hæres & filius, ut dictum ibidem) dispositionem testamentariam de ipso feudo valitaram, eò quòd hæres contravenire nequeat facto defuncti ejusque dispositionem infringere, asserit *loc. cit.* Clarus, ex mente tamen, ut videtur, aliorum. Quod tamen si verum esset, procedere tantum ait, ubi ageretur de præjudicio filiorum & agnatorum; dum autem ageretur de præjudicio ipsius domini directi, non haberi in consideratione, an sit feudum novum, vel antiquum, an sit simpliciter ex pacto & providentia, an mixtum; adeoque, nisi feudum sit absolute hereditarium, omnem dispositionem factam de feudo per vasallum quòd ad præjudicium domini esse nullius valoris. Ac denique de suo concludit Clarus, esse regulam generalem, quòd, si feudum sit simpliciter ex pacto & providentia, si mixtum, vasallum in præjudicium agnatorum de feudo testari non posse.

Quæst. 407. Qui & quo ordine succedant ab intestato, in feudis nimirum gentilitiis?

1. Resp. ad primum: Jure sanguinis in talibus feudis succedunt rectè lineà descendentes à primo acquirente feudum, puta filii & nepotes. Ascendentes, nimirum pater, avus illius collaterales, nempe fratres eorumque filii.

2. Resp. secundò: Primo loco succedunt descendentes masculi, ascendentibus & collateralibus, si qui sint, exclusis seu præteritis; pro ut dicitur *l. 2. tit. 11.* hoc modo inter eos servato, ut, dum plures sunt filii, hi succedant æqualiter in capita; nepotes verò concurrentes cum filiis, in stirpes loco patris defuncti, nullo facto discrimine, an sint, emancipati, an ex eodem, an ex diverso matrimonio nati; nisi fortè specialis consuetudo loci habeat aliud, aut desuper speciale pactum in contractu matrimonii factum, ut filii prioris matrimonii præferantur in successione feudi filiis secundi matrimonii, pro ut textum; *l. 2. feud. tit. 26. §. mulier;* ubi sic constitutum, ad hunc casum specialis consuetudinis vel pacti restringendum asserunt. Curt. *de feud. p. 3. memb. 1. qu. 24.* Azor. *l. 10. c. 8. quæst. 3. &c.* apud Reiffenst. *h. t. n. 75.* Et hæc, ubi feudum est dividuum: si enim dividi prohibetur, (qualiter feuda regalia. V. g. ducatus, comitatus expressè prohibentur dividi: *l. 2. feud. tit. 55. §. 1.*) solus primogenitus succedit ejusque descendentes, ita ut, si ex primogenito sint nepotes, hi præferantur secundo genito adhuc superstiti. Rosenth. *c. 7. concl. 26. num. 13.* & alii cum communiore, juxta quod etiam expressè statutum in successione Electorali in Bulla aurea Caroli IV. *c. 7.* ex ea etiam ratione, quòd pater & filius naturà una persona censeantur, hicque in locum illius jure repræsentationis etiam juxta communem succedat. De cætero à successione in feudo arcentur filii adoptivi, *l. 2. tit. 26. §. omnes.* Item filii illegitimè nati, nec soli, nec cum aliis legitimis, etiam si postmodum fiant legitimi, ad successionem feudi admittuntur, ut dicitur *l. 2. tit. 26. §. mulier.* nisi tamen sint legitimati per subsequens matrimonium. Mynsing. *cent. 5. obs. 42. & 52.* testans esse receptum in Camera Imperiali. Gail. *l. 2. obs. 141. n. 2.* Clar. *l. c. q. 82. n. 4.* citans quam pluri-

plurimos, ac idem cum Abb. *in c. tanta. qui filii sint legit. num. 7.* Alex. Ripa. & aliis testantibus de communi dicens, procedere, etiam si feudum sit expresse receptum pro se & filiis legitime natis; eo quod sic legitimi in omnibus & per omnia æquiparentur legitime natis. Idem est de legitimatis, dum legitimatio ab ipso Principe, penes quem est plenitudo potestatis, facta. Clarus *loc. cit. num. 3.* & ut aliqui apud Reiffenst. *n. 77.* cum Fachin. *l. 7. c. 49.* addunt, si legitimatio facta specialiter in ordine ad talem successorem; quin & de legitimatis à Comite Palatino, modo is in privilegio suo habeat expressam potestatem legitimandi ad feuda. Clar. *loc. cit.* cum Molin. *in consuetud. Paris. feud. §. 8. gl. 1. num. 38.* Filii quoque iuste exhereditati, dum feudum est mixtum, seu dictum in investitura, quod filii, ut succedant, simul debeant esse hæredes, arcentur à successione in tali feudo. Secus est, si feudum est pure gentilium, sive ex pacto & providentia, in quo ad succedendum non requiritur qualitas hæredis, ita Clar. *loc. cit. quest. 74.* Huic posteriori non obstante, quod ait Zafius *de feud. p. 8. vers. de exhereditato;* quod ex quibus causis filius potest exhereditari, possit etiam feudo privari; quia, ut bene dicit Clar. longe id aliud est, quam quod possit pater exhereditando filium privare feudo ex pacto & providentia tali, utpote de quo pater in testamento nihil potest disponere.

3. Resp. tertio: Quamvis etiam ascendentes in feudo hæreditario succedere possint, non quidem ab intestato, sed ex dispositione testatoris; ex intestato tamen regulariter loquendo non succedunt in feudo pure gentilium, ut habet communis juxta expressum textum *l. 2. feud. tit. 5.* Dico regulariter: Cum hoc ipsum pariat exceptiones; & primo quidem: nisi consuetudo vel statutum loci sic habeat, ut etiam ascendentes succedant, aut ita expresse cautum in investitura. Arg. *l. 2. tit. 8.* Secundo nisi filius ob merita patris primo consecutus fuisset feudum; tunc enim etiam pater admitteretur ad feudum, ut cum Corvin. *in Synop. jur. feud. l. 2. tit. 4.* Engels *b. t. num. 26.* Reiffenst. *num. 80.* saltem filio decedente sine liberis. Quod idem etiam dicant Engels & Schrad. de casu, in quo pater renunciat feudo filio, seu filium à Domino in eo investiri fecisset, & is mortuus fuisset ante patrem sine descendibus, nimirum reversurum tunc feudum ad patrem, idque probare conentur ex *l. 2. tit. 14. §. tit. 84.* ejus tamen contrarium delumi potius ex *cit. tit. 84.* videtur, dum ibi dicitur in eo casu patrem catere beneficio & illud domino acquiri.

4. Resp. quarto: In feudo novo nullus collateralium succedit, ita etiam, ut frater fratri non succedat, nisi contrarium à domino in investitura dispositum; sed soli descendentes, quibus deficientibus, feudum redit ad dominum. Clar. *loc. cit. q. 79. num. 2.* Gail. *l. 2. obs. 50. num. 2.* cum communi juxta expressum textum *l. 1. feud. tit. 1. §. 2.* ubi: Si unus ex fratribus feudum à domino acceperit, eo defuncto sine legitimo hærede, frater ejus in feudum non succedit &c. Sic etiam, si duo fratres investiti de feudo pro se & filiis, & uterque moritur, unus sine liberis, alter relicto uno filio, portio istius fratris defuncti non devolvitur ad relicto filium alterius fratris; cum ipsi fratres feudo illo novo investiti videntur pro-

R. P. Lewr. *Jur. Can. Lib. III.*

spexisse sibi tantum & suis filiis, non autem filiis alterius fratris; ita Clar. *loc. cit.* cum Curt. Sen. *conf. 49. num. 11.*

5. Resp. quinto: In feudo antiquo deficientibus descendibus regulariter succedunt collaterales, non quidem cognati (id est conjuncti per feminam, ut Schardius *in Lexico, v. cognatus.*) juxta quod expresse dicit *l. 1. tit. 11. ubi:* Ad cognatos beneficium (intellige feudi) non pertinet, nec beneficium successio, ex ea etiam ratione, quod in feudis nulla penitus habeatur ratio matris seu vinculi materni, ut in Camera Imper. judicatum testatur Gail. *l. 2. observ. 151. Arg. cit. tit. 11.* Sed collaterales tantum agnati, id est, conjuncti per patrem. Clar. *cit. quest. 79. num. 1.* cum Zafio *de feud. part. 8. vers. secunda concl. dicente,* esse ab omnibus receptum. Et quidem primo fratres omnes defuncti vasalli succedunt æqualiter, sive sint consanguinei, hoc est, nati ex eodem patre, sed ex diversa matre; sive sint germani, id est, nati ex eodem patre eademque matre, licet aliàs in allodialibus de jure communi *novell. 118. c. 3.* frater germanus excludat fratrem consanguineum. Idque iterum ex eadem ratione; quia in feudis non habetur ratio matris; si verò nec filii nec fratres defuncti existant, sed solum fratrum filii seu nepotes defuncti vasalli, an hi æqualiter veniant in capita, an autem in stirpes, summa est inter AA. altercatio, ut videre est apud Clar. *quest. 75. num. 2.* & Mynsing. *cent. 3. observ. 64.* Priorem sententiam tenent Comen. Corn. & alii apud Clarum, dicentes communem; in eam valde inclinatur ipse Clar. eam absolute tenet Mynsing. cui inhæret Reiffenst. *b. t. num. 83.* citato etiam pro ea Engels. *b. t. num. 28.* adjecta etiam bona ratione, quam eandem prius adduxerat Myns. quod in hoc casu non succedant hi fratrum filii jure representationis, sed quivis jure proprio; tum quia, ubi in libris feudorum specialis deficit constitutio, judicare debeamus juxta jus commune, cujus indubitata est regula; omnes transversales ejusdem gradus ad successionem in capita vocari. *L. si pars hered. petat. l. post consanguineos. §. 1. ff. de suis & legit. hered.* Ac denique quia Carolus V. in Comitibus Spirensibus sancivit, filios fratrum inter se dividere debere hæreditatem patrum, non in stirpes, sed in capita, ita ut, quot sunt capita, in tot fieri debeant portiones hæreditariae. Extra tamen controversiam est, quod ubi filii fratrum veniunt ad successionem feudi unà cum patruo, scilicet cum fratre vasalli defuncti, veniant in stirpes. Mynsing. *loc. cit. in pr.* Clarus *loc. cit.* qui etiam idem dicit de casu præmissis, quod ubi nullus adest patruus, nepotes venire in stirpes, si feudum esset hæreditarium. Denique deficientibus etiam nepotibus ex fratre, succedunt alii agnati, non tamen quomodocunque proximi sanguine, sed proximi ex illa linea, ex qua erat defunctus, ut etiam hi excludant alios æquè proximos vel etiam proximiores, ex alia tamen linea descendentes, juxta quod expresse statuitur *L. 2. tit. 50.* De cætero proximitatem hanc non spectandam respectu primi acquirentis feudum, sed respectu ultimi possessoris, ita ut frater defuncti vasalli excludat patruum suum, etiam hic proximior sit primo acquirenti, ait Reiffenst. *Arg. cit. tit. 50. & l. 1. tit. 14.* contrarium tenente Gail. dum *l. 2. obs. 149. n. 2.*

Mm

expres-

expressè ait: proximitas in successione feudi non consideratur respectu ultimi vassalli, sed respectu ejus personæ, à qua feudum originem habet; pro quo citat Bald. *conf. 137. n. 1. vol. 2. Alvar. in c. 1. de alien. feudo. num. 7.* unde pro regula servatur, ultimum agnatum esse semper primi acquirentis successorem, etsi feudum per mille manus ambulaverit. Porro successio hæc collateralium, non, ut aliqui voluerunt, ad septimum gradum, sed non secus ac successio descendentium, extendit se etiam in infinitum. Arg. *tit. 11. § 50. l. 2. ubi:* Ex latere omnes masculos descendentes usque in infinitum.

Quest. 408. An & quando fœmina succedat in feudo?

REsp. Regulariter loquendo, fœminæ & descendentes ex illis, etiam masculi, non succedunt; est communis & certa, ut ait Zasius *de feud. part. 8. vers. super secundo.* moribus feudorum recepta. *L. 1. feud. tit. 1. § tit. 8. §. filia.* Et ita quidem, ut in feudo semel constituto Imperator in præjudicium agnatorum, qui successuri erant, dispensare non possit, ut fœminæ succedant; cum Princeps non possit jus quæsitum alteri auferre, ut Clar. *loc. cit. q. 73. num. 9.* cum Curt. Jun. *conf. 76. num. 18. l. 1.* & communi, ut ajunt; & licet id posset Princeps, non tamen deberet id facere, ut Clar. dixi: *Regulariter:* cum plures responsio patiat exceptiones. Nam primò contrarium est, ubi consuetudo sic habet, aut speciale statutum, ut fœminæ succedant, etiam si de cetero in investitura de hoc nihil dicatur. *L. 2. tit. 1. Clar. cit. q. 73. num. 9.* cum Paris. *conf. 21. num. 13. l. 1.* testantes de communi ex ea ratione, quod cum feuda ab initio introducta per consuetudinem, hæc potissimum in iis attendenda, & merito juxta hanc regulanda. Secundò in feudo ex institutione sua fœmineo secundum dicta supra. Dum nimirum in investitura concessum est pro fœminis & masculis, vel si primitus concessum fœminæ; in quo tamen utroque casu (idem est in omnibus aliis feudis in quibus fœminæ succedere possunt. Arg. *l. 2. tit. 51. §. 2. § tit. 17.*) fœminæ non nisi deficientibus masculis succedunt, uti clarè habetur *l. 2. tit. 3. ubi:* Si fœmina habens feudum decesserit, quia fœmineum est feudum, & sine speciali pacto, deficientibus filiis masculis, ad filias pertinebit. Tertio in feudo emptio juxta probabiliorum, quam tenet Clar. *loc. cit. num. 6.* cum Odofred. *in sum. qui poss. in feud. succed.* Decio *conf. 390. num. 7.* Paris. *conf. 4. num. 39. l. 1.* & aliis; nisi tamen in investitura essent vocati masculi, non facta mentione fœminarum; in quo casu ait Clar. credere se, fœminas hoc ipso ex mente concedentis non admittendas. Quarto in feudis francis, & illis, quæ servitium certum fœminis non inconueniens exigunt, fœminas posse succedere tenet Clar. *loc. cit. num. 7. § 8.* citatis aliis. Qui etiam addit, quod licet in puncto juris (quod universaliter excludit fœminas ab omni feudo, excipiendo solum feudum fœminium, & in quo ex speciali pacto id eis competit; propter quod & alii sentiunt contrarium, nempe fœminas, etiam deficientibus masculis, in hoc casu excludi) patiat hoc ipsum aliquam difficultatem, in praxi tamen ab eo non esse recedendum, nisi fortè verba investituræ vel consuetudo repugnaret. In

casibus tamen, in quibus excluditur fœmina, dum feudum est hæreditarium, de eo fœminæ constitui debere legitimam; eò quod istiusmodi feuda sint verè pars hæreditatis, & comparentur alodialibus; citato Fachin. *l. 7. c. 47.* asserit Reiffenst. *h. t. num. 91.* & teste Haunold. dicit communem. De cetero, si fœmina semel admittitur ad successionem in feudo ob non existentiam masculorum, ab eo non excluditur per masculum postea prius natum. Belvis. *de feud. v. § fœminis. n. 17.* Zas. *de feud. 8. part. in 2. particul. vers. sed quæras.* Curt. Jun. *in 1. Reg. 3. part. principal. in q. 28.* quos citat & sequitur Clar. *quæst. 80. num. 1.* contra Ileriam; eò quod lex regulariter non patitur dominia rerum manere in suspensio, uti fieret in hoc casu; & nemo jure jam quæsito sine sua culpa privandus sit; & legitime factum retractari non debeat, etsi casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari, ut dicitur *Reg. 75. Jur. in 6.* Excipitur tamen casus, quo nascitur masculus aliàs loco fœminæ successurus, qui, dum fœmina acciperet feudum, jam jacebat in utero pregnantis matris suæ, juxta illud: qui in utero est, perinde, ac si in rebus humanis esset, custoditur, quoties de commodis ipsius partis quaeritur. *L. 7. § l. penult. ff. de statu homin.* E contra fœminam semel exclusam propter existentiam masculi pro semper censi exclusam, ita ut mortuo illo masculo sine liberis, adhuc nequeat admitti, negant Mynsing. *cent. 5. obser. 74.* Rosenth. *c. 7. concl. 44.* & alii apud Reiffenst. *num. 95.* affirmant è contra Fach. *l. 5. c. 45.* cui adheret Reiffenst. dicens communiorem. Item Ileria, Curt. Jun. apud Clar. *cit. q. 80. num. 2.* ob textum *l. 1. tit. 6. §. 1. ubi:* Si quis tenore feudum acceperit, ut ejus descendentes masculi & fœminæ illud habere possint, relicto masculo, ulterius fœminæ non admittuntur &c. ubi AA. illi per *ad ulterius* intelligunt *nunquam amplius:* unde & deducunt, in eo casu, exclusis fœminis, feudum devolvi ad dominum. Quam tamen sententiam semper sibi visam esse duram, ait Clar. si in eo casu, quo masculi & fœminæ essent vocati in investitura, masculis deficientibus, deberet excludi fœmina, & feudum aperiri domino, dum ea sola superest ex progenie primi investiti; unde credit, non aperiendum in hoc casu feudum domino, sed fœminam successuram. Secus verò esse censet, seu non successuram fœminam, si superesset alius agnatus; quin &, supposita illà opposita sententia tanquam verà, censet adhuc cum Curtio fœminam admittendam, si masculus ille excludens imposterum fœminas statim moreretur, eò quod non videatur extitisse, quod statim deficit.

Quest. 409. An & qualiter monasteria succedant in feuda suorum Religiosorum?

REsp. Quòd Clerici, etiam in sacris constituti, & religiosi feuda sua sæcularia, tam hæreditaria, quam quæ ex pacto & providentia sunt, etiam fœminea, præhabita retinere, aut etiam ea primò recipere, & in eis succedere possint regulariter, modò sint franca, vel servitium solum reale, aut personale, incompatibilitatem cum statu clericali aut religioso non habens, aut si habeat, præstari possit per alium substitutum, id inquam, dictum est supra cum communi, quam tenent Fagn. *in c. quæ Ecclesiarum. de constit.* Fachin.

Fachin. l. 7. c. 15. Pirh. h. t. num. 22. Rosenth. Clar. Laym. Vultei & passim alii. Proinde non nisi hic dicendum restat, qualiter, dum Religiosi quò ad suam personam ea retinere amplius non possunt, in eis succedat monasterium seu religio. Circa quod dico: in feudis etiam istiusmodi suorum Religiosorum professorum, non succedit monasterium, dum bonorum stabilium capax non est, intellige, ne quidem quò ad commoditatem percipiendi fructus separatam à dominio utili, quia hæc in feudis non competit nisi ratione domini utilitatis, cuius non secus ac Domini directi capax non est monasterium tale. Sed, si antiqua sunt, transeunt ad proximos agnatos, ex tenore investiturae vocatos, vel, si tales nulli sunt, redeunt ad dominum directum. Transeunt verò in monasterium, si illud bonorum stabilium capax est; idque perfectè, id est, tam quo ad dominium utile, quam commoditatem percipiendi fructus. His non obstante, quòd ait Clar. *quest. 78. num. 3.* sibi nunquam placuisse, quòd feudum transeat in monasterium, vasallo effecto monacho; quia id esset distrahere monachos ab instituto suæ religionis, quod est inservire Deo, & abstinere à negotiis secularibus. Loquitur siquidem, ut probat ejus ratio, de feudo requirenti servitium seculare, incompatible cum statu religioso. Neque obstat, quòd ait *num. 2.* & ex eo Pirh. h. t. num. 26. feudum transire ad tale monasterium quò ad commoditates feudi; cum id intelligi nequeat de sola commoditate, dum interea, quòd vivit professus, dominium utile neque spectet ad dominum, si agnati nulli supersunt, ita ut consolidetur cum ejus dominio proprietatis; neque ad agnatos, si supersunt; quia neque ille, neque hi fructus ex eo percipere possunt: ex altera verò parte, sicut monasterium tale succedit in alia bona allodialia sui professi, ita etiam capax est succedere in bona feudalia, tam quò ad dominium utile eorundem, quam quò ad commoditatem exinde percipiendi fructus; quorum neutrum remanet penes monasterium mortuo professo; caderet quippe aliis in grave præjudicium tam domini quam agnatorum; cum monasterium non moriatur. Verum id ipsum quoque, quòd in tali feudo intereat monasterium, plures patitur exceptiones. Nam primò non transit in monasterium, dum in investitura cavetur, ne in illud transeat. Sanch. l. 7. moral. c. 15. num. 40. Pirh. cit. num. 26. Wiestn. h. t. num. 52. Quippe quæ clausula, cum familiae conservationem, finem utique honestum, spectet, servanda est; adeoque pro tempore etiam vitæ religiosi feudum non transit ad monasterium. Idem esse, si in investitura dictum: pro se & filiis; eò quòd hoc intelligendum de veris filiis, & verba contrahentium sint strictè accipienda, ait Pirh. loc. cit. citans pro hoc Abb. in c. *presentia. de prob. num. 71.* & Sanch. num. 45. qui tamen id declarat de feudo post mortem professi non transire in monasterium, neque sit penes illud, quasi hoc substitueretur filio professo. Secundo non succedit in feudis regalibus, seu quibus annexa est dignitas Regni, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, ut dum filius Ducis fieret monachus monasterio acquireretur Regnum Ducatus &c. & sic etiam interea tantum, quòd vivit talis filius monasterium repræsenteret dignitatem Regiam, Ducalem &c. Clar. loc. cit. num. 3. citans *Speculat. de stat. monach. §. 1. num. 15.* Pirh. loc.

R. P. Lewy, Jur. Can. Lib. III.

cit. Engels h. t. num. 24. Reiffenst. num. 103. citans insuper Barbof. *Jur. Eccl. l. 3. . . num. 2.* Et quidem de regno fateri id omnes; quia id indecens videtur. De Ducatibus & Comitibus habere communem & esse receptam consuetudinem teste Barbof. ait Idem; eò quòd similes dignitates ea mente & tacita conditione videantur à Regibus concedi, ut personali presentia & apparatu Regiam Majestatem, si opus, in publicis actibus condecorare possint. Idemque de castris & oppidis, quibus jurisdictio annexa, in feudum datis censent Sanch. loc. cit. num. 42. Molin. de *J. & J. tr. 2. d. 140. num. 15.* apud Pirh. loc. cit. contrarium verius & juri conformius sentientibus Barbof. loc. cit. num. 3. Fagn. in c. *que Ecclesiarum. de prob. num. 107.* modò non ita transeant in monasterium, ut nunquam sint reversura ad dominum juxta l. *feud. tit. 13.* eò quòd de cætero in jure nullibi prohibeatur monasteriis successio hæc in talibus feudis, & in ipsa jurisdictione, dum illam exercent per alios idoneos ad hoc, ut id quotidie praticari videmus. Porro hucusque dicta procedere ait Pirh cum Felin. in c. *in presentia. num. 4.* testante de communi in feudis ex pacto & providentia; feudum verò paternum & simpliciter hæreditarium, quòd ad omnes transit hæredes, & est instar proprietatis, etiam in monasterium post mortem vasalli in perpetuum transire posse.

Quest. 410. An & quando succedere possint in feudo, muti, surdi, cæci, claudi?

REsp. Omnes illi, sive sint tales nati, sive aliunde succedere possunt in omnibus feudis, etiam in quibus requiritur servitium personale, modò illud sit tale, quòd ab iis bene præstari potest, vel quòd in investitura, aut de consuetudine per alium substitutum conceditur præstari. Fachin. l. 7. c. 34. Azor. p. 3. l. 10. c. 8. cum communi juxta textum l. 2. *tit. 36.* Ubi verò tale servitium requiritur, quòd neque per se, neque per alium præstare possunt, neque permittitur illis exhiberi per substitutum, etsi excludantur à feudis, in quibus aliàs succedere deberent, nihilominus, si feuda sint magna copiosos redditus habentia, honestam ex illis præstari iis debere sustentationem dicitur. L. 1. *tit. 6. §. 2.*

Quest. 411. Qualiter in feudo succedant hæredes extranei?

REsp. in genere: In omni feudo, quòd alienari potest sine consensu domini vel agnatorum, succedunt etiam hæredes extranei; cum de tali feudo idem judicetur quòd ad hoc, quòd de aliis bonis allodialibus. Clar. loc. cit. *quest. 83. num. 1.* etsi feudum sit novum, ex quo potest illud à vasallo liberè alienari, interveniente consensu domini, possunt etiam in eo succedere hæredes externi. Clarus *ibidem.* In particulari verò de hac successione hæredum externorum, quando possint, vel non possint succedere, factis dictum est supra, ubi explicatum, quòdnam dicitur feudum hæreditarium.

Mm 2

Quest.

Quæst. 412. An & quando in feudo succedat Fiscus?

Resp. Dum publicantur bona vasalli, non confiscari simul bona feudalia, & sic in ea non succedere Fiscum, habet quidem communis, quam quamvis teneat Clar. *quæst. 84.* citans pro ea Bart. *in l. si finita. §. si de vectigalib. num. 3. ff. de damn. infect.* Alex. *in cit. §. num. 30.* Ruin. *conf. 23. num. 23. l. 1.* & alios; distinguit tamen in ordine ad hoc tria feudorum genera. Primum, de quo vasallus non potest liberè disponere sine licentia domini & consensu agnatorum, quale est feudum antiquum ex pacto & providentia, & illud nunquam venire in confiscatione bonorum; eò quòd iniquum & absurdum esset, posse vasallum hac ratione delinquendo præjudicare domino & agnatis, quibus aliàs alienando præjudicare non potest. In eo autem casu potius redire feudum ad dominum quam ad agnatos, si delictum vasalli tale est, ob quòd is eum privare feudo possit; aliàs, si tale non est, transiturum potius ad agnatos. Secundum genus feudi est, de quo vasallus potest liberè disponere cum consensu domini etiam in extraneum in præjudicium filiorum & agnatorum, quale est quodcunque feudum novum, sub quocunque tenore receptum. Sed nec hoc confiscari posse ob delictum vasalli, ob quòd aliàs ejus bona allodialia veniunt confiscanda; sed absolute & indistinctè, si delictum sit tale, ut propter illud dominus possit eum feudo privare, si non sit tale, redire ad Dominum, consolidari dominium utile cum dominio directo, absque eo, quòd filii & agnati, qui non nisi ex persona patris delinquentis poterant ad feudum pervenire, jus aliquid in eo prætereundum possint, non secus, ac etiam contingeret, si vasallus sine consensu domini alienasset feudum. Tertium, si feudum est tale, ut de eo vasallus tam in præjudicium domini quam agnatorum potest liberè disponere absque eorum consensu, quale est, si concessum pro se & quibuscunque hæredibus, seu pro se, & quibuscunque ille daret, & tunc, si Fiscus idem est domini & vasalli, transire feudum cum bonis cæteris ad Fiscum; si verò Fiscus vasalli diversus est à Fisco domini, non transire illud ad illum Fiscum, si delictum tale est, ob quòd privari poterat à domino, si autem tale non est, transire adhuc ad Fiscum, & hunc in eo tanquam hæredem extraneum, non secus, ac in aliis bonis posse succedere. Ita probabiliter Clar. dicens hanc distinctionem suam videri quidem posse novam, esse tamen ipsam veritatem, si rectè ponderentur rationes & autoritates DD. in hac materia scribentium.

Quæst. 413. An & qualiter in feudo succedat fideicommissarius?

Resp. Feudum ex pacto & providentia non transit in fideicommissarium, si in illum, cui fiduciarius, seu hæres gravatus fideicommissario illud restituere debet. V. g. dum vasallus habens plures filios, uni ex illis reliquit partem hereditatis sub ea conditione, ut is decedens sine liberis partem illam hereditatis restituat alteri à se designato; in illum inquam non transit feudum illud, aut ejus pars, dum esset unus ex

filii vasalli post ejus mortem; sed in proximiorum ex vocatis ad illud in investitura; adeoque feudum aut pars illius non venit in restitutione fideicommissi. Ita quòd ad rem Clarus. *quæst. 85. num. 1. juncto num. 2.* citans pro hoc Bart. *in l. si patroni. ff. ad Trebell. num. 3.* Ripa *in l. ex factis. ff. eod. num. 17.* Jason. *in pralud. feud. num. 46. &c.* Unde etiam rectè inferri videtur contrarium, nimirum transire etiam tale feudum in fideicommissarium, ubi is esset ex comprehensis in investitura. Quam illationem tamen et si Clar. dicat videri, & à Curt. Jun. *conf. 72. num. 6. l. 1.* dici communiter receptam, nihilominus credit non esse veram, nisi quando ageretur de præjudicio Domini, cujus non interest, apud quem ex vocatis sit feudum; non verò, quando ageretur de agnatis tali fideicommissario proximioribus. Unde censet in eo casu proximiorum ex illis agnatis posse talem restitutionem & successionem ad fideicommissarium impedire. De cæteris, dum feudum est hereditarium, nihil impedit, quòd minus transeat ad fideicommissarium. Paris. *conf. 2. num. 43. l. 1.* & alii passim. Quòd ipsum tamen Clar. *loc. cit. num. 2.* cum Socin. Jun. *conf. 72. num. 22. l. 1.* intelligendum esse ait de simpliciter & absolute hereditario, quòd transit ad extraneos, & liberè alienari potest, & non de feudo hereditario mixto.

Quæst. 414. Successio feudi an continuetur ipso jure in filium aliumve agnatum proximiorum?

Resp. Quæstio hæc ferè coincidit cum illa, an possessio feudi quam vasallus defunctus habebat continuetur ipso jure in filium hæredem; si quidem successio in feudo alium non est, quam possessio feudi, quòd prius habebatur seu possidebatur ab alio. In qua quæstione pro affirmativa, seu quòd opus non sit, saltem in feudo antiquo paterno, filium hæredem de novo mitti in possessionem, Mynsing. *cent. 3. obs. 38.* citat Gl. *in c. 1. de feud. cognit. ad finem.* Præpos. *ibidem.* Bald. *in l. cum antiquioribus. C. de jur. deliber. quæst. 10.* Jason. *in l. quoties. C. de R. V. num. 32. &c.* Pro negativa, seu quòd non continuetur ipso jure possessio; sed opus sit in bonis feudaliibus, non secus ac in bonis allodialibus, actuali apprehensione, & consequenter hæc requiratur ad succedendum in illis, citat Idem Mynsing. Gl. *in l. cum miles. ff. ex quib. caus. maj.* Bald. & Alex. *in l. in suis. ff. de liber. & posthum. Zaf. conf. 30. à num. 8. l. 1.* iisque inheret, addens etiam ex Oldendot. quòd, si habitum spectemus, certissimum esse, tam dominium quam possessionem in liberis continuari mortuo parente, cum in suis hæredibus non sit necessaria aditio, quippe qui statim hæredes existant ipso jure; si verò effectus rei & actus possidendi corporalis spectetur, impossibile esse, illam continuari in liberos; quia, cum ea sit quid facti, per mortem parentis esse desit, adeoque opus sit nova apprehensione, ita ille. Verum quiquid sit de feudis pro se & filiis, in quibus hi ab intestato succedunt, saltem in feudis pro se & hæredibus quibuscunque, dum in his non succeditur ab intestato, seu successor non est hæres necessarius, sed etiam esse potest extraneus, ad succedendum actu videtur requiri

quiri absolute datio vel apprehensio novæ possessionis. Porro an & qualiter ad succedendum in feudis dignitatum Ducatus, Comitatus, &c. opus sit nova concessione, vide Clar. *loc. cit. quæst. 81.*

Quæst. 415. An in successione feudorum habeat locum jus accrescendi?

R Esp. Satis in hac quæstione tractanda confule procedere AA. ut videre est apud Clar. §. *feudum. qu. 77.* Nam primò jus accrescendi in feudo (nimirum concessio in simul pluribus) uno eorum sine hæredibus mortuo, accrescere cum Curt. Jun. simpliciter negat Clar. *loc. cit. num. 1.* eò quòd jus accrescendi in contractibus, qualis est feudum, non habet locum. Quam tamen opinionem limitat *loc. cit. num. 5.* dicendo intelligendam de feudo novo, ubi illum vide; & hoc videtur intelligere de feudis concessis à privatis. Nam *num. 3.* ait, se juxta magis communem & veriozem, quam apud eundem tenet Jason in *L. si mihi & Tito. ff. de V. O. num. 6.* Socin. Jun. *conf. 73. à num. 22. l. 1.* Curt. Jun. & alii contra Cynum. in *L. unic. C. quand. non*

peten. par. circa finem, & alios; quòd in feudis à Principe (intellige, non tantum ab Imperatore, sed etiamque alio non recognoscente superiorem, pro ut id ibidem cum pluribus aliis à se citatis extendit,) concessis in simul duobus vel pluribus jus accrescendi habeat locum; eò quòd, cum in aliis concessionibus Principum ita cautum reperitur de jure communi, illi etiam standum sit in feudis, ex quo non reperitur expresse dispositum contrarium jure feudorum; & hæc sine difficultate dici, si in investitura apponerentur illa verba: *Et cuique in solidum:* eò quòd ubicunque in investitura concessa est duobus & unicuique vel cuilibet eorum, procul dubio, uno deficiente, alter solus habebit totum; pro qua declaratione seu limitatione citat Bald. in *c. 1. §. fin. de success. feud. n. 4.* & Curt. Senior. *conf. 49. num. 54.* qui dicat communem & sine contradicte. Ad hæc, quòd jus accrescendi non habeat locum in feudis, intelligendum ait Clarus *loc. cit. num. 5. in feudo novo,* quem ibi vide.

CAPUT SECUNDUM.

De

Juribus & Obligationibus tam Domini directi respectu Vasalli, quàm hujus respectu Domini.

Quæst. 416. Quid juris competat domino directo ratione feudi?

R Esp. præter jus proprietatis seu directum, quod in re feudali habet & retinet post concessam illam in feudum, jus illud, quod acquirit sibi per infeudationem, consistit in obligationibus, quibus illum sibi obstrictum habet, puta, ad præstandam sibi ab eo fidelitatem & servitia aliaque, ac proinde de jure hoc, ad quæ extendat se in particulari, constabit ex dicendis paulò post de obligationibus illis in particulari.

Quæst. 417. An dominus possit vasallos suos invitos alienare seu transcribere alteri, aut etiam feudum oppignorare?

1. **R** Esp. ad primum: Si sensus quæstionis, quam dictis verbis movet Clar. §. *feudum. quæst. 28.* est hic: num possit dominus dominium directum bonorum suorum, in quibus constitutum est feudum, & vasallus habet dominium utile alienare, seu in aliquem transferre, ita ut in iisdem vasallus retineat feudum, & tantum nanciscatur alium dominum, cui debeat fidelitatem & servitia eadem, quæ debebat priori, videtur, id eum posse sine consensu vasalli, utpote cui per hoc nihil decedat; cum jus ipsum vasalli, quod is habet, per hoc non alienetur. Nisi tamen foret per accidens ista mutatio domini directi ob ejus personam cederet in præjudicium vasalli. Multoque magis id procederet, ubi feudum illud, seu bona illa, in quibus illud constitutum, unà cum toto

territorio & universitate aliorum castrorum & bonorum cederet alteri, juxta quod ait Clar. *loc. cit. num. 2.* cum Paris. *conf. 23. num. 103. l. 1.* & aliis communiter. Ubi tamen negat ipsos subditos ab eo separatim alienare posse; quin &, si hoc faceret, juxta sententiam, quam tanquam veram & magis communem teneri dicit à Curt. Jun. *conf. 174. post num. 34.* privandum proprietate feudi, non secus, ac vasallus alienans feudum contra juris dispositionem cadit à feudo, sentire videtur, feudum acceptum pro re feudataria, & simul pro jure, quod habet ratione illius respectu vasallorum, sine horum consensu separatim ab aliis bonis suis allodialibus alienari non posse, utpote quorum interesse posset, hac ratione etiam cum re particulari feudo subjecta non transire ad alium dominum. De cætero

2. Resp. ad secundum: Potest dominus invito vasallo dominium directum & jurisdictionem feudi oppignorare. Clar. *loc. cit. num. 4.* cum Ripa in *L. obligatione. de pignorib. num. 46.* in quo differt à vasallo, qui non potest oppignorare dominium utile sine consensu domini.

Quæst. 418. Num dominus possit vasallis imponere collectas?

R Esp. Tametsi Comites, Barones similesque domini superiorem recognoscentes, etiam aliàs merum imperium & omnimodam jurisdictionem habentes subditis suis collectas imponere non possunt, ut Clar. *loc. cit. quæst. 19. n. 1.* cum Salicet. in *l. 3. C. veltig. instit. non poss. post n. 3.* & Paris. *conf. 25. num. 2. l. 1.* testante de communi, nisi ad summum ex speciali conventionione & ubi consuetudo sic fert pro certis casibus, quos vide enu-